

1 ponedjeljak, 14.08.2006.

2 [Otvorena sjednica]

3 [Optuženik je ušao u sudnicu]

4 ... Početak u 14.18h

5 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

6 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zasjeda.

7 Izvolite sjesti.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dobar dan svima. Prije svega, želim

9 svima dobrodošlicu sa ljetne pauze. Nadam se da ste svi imali ljetni odmor i da
10 ste svi spremni da nastavimo dalje sa ovim predmetom bez odlaganja.

11 Prije nego što počnemo, želim da iznesem nekoliko napomena.

12 I uglavnom se obraćam timu Odbrane, gospodine Milovančević, pa Vas molim
13 da slušate ono što želim reći.

14 Kada smo prekinuli s radom, Odbrana je preuzela na sebe da će podnijeti
15 dokumenta do ponedjeljka 17. jula. I oni nisu podneseni do 1.00h 19. jula, a da
16 pri tome nisu dati nikakvi razlozi za ovakvo kašnjenje. To je jedna stvar za
17 koju sam dobio pritužbe. Navodno, spisak koji ste dali tog dana, na njemu,
18 umjesto deset svjedoka bilo je samo osam svjedoka, a većina tih svjedoka nisu
19 bili u prvobitnom dokumentu koje je Tužilaštvo podnijelo sa prvobitnim spiskom
20 od deset svjedoka, koje je podnijela Odbrana Tužilaštvu i naznačila da će početi
21 sa tih deset svjedoka.

22 Da li biste bili u mogućnosti da Vijeću date informaciju šta se desilo
23 tog ponedjeljka i kakva je situacija sada? Šta se od tog trenutka desilo i kakva
24 je situacija sada

25 G. MILOVANČEVIĆ: Tačno je to što ste predočili, časni Sude. Odbrana je
26 nakon odlaska iz Tribunala za Beograd kontaktirala svedoke i do promene imena
27 svedoka i liste svedoka došlo je samo zbog fizičke nemogućnosti da se ostvari
28 kontakt sa svedocima koji su bili na godišnjem odmoru. I to je predstavljalo za

29

30

1 Odbranu veliki problem, zaista jedan realan problem, i mi smo učinili velike
2 napore da stupimo u kontakt sa svedocima do kojih možemo doći, kako bismo mogli
3 da nastavimo sa suđenjem. Mi smo, naravno, to učinili nevoljno i potpuno pod
4 okolnostima koje su kao takve postojale. Dakle, nismo imali mogućnost da onih
5 prvih deset svedoka, koje smo naznačili, iskontaktiramo i da ih pripremimo za
6 ovaj početak. I to je jedini razlog. Mi smo takvu bojazan i izneli Sudskom veću
7 pre prekida suđenja jer smo očekivali probleme te vrste, ali nismo znali da će
8 oni biti ovoliki koliki jesu bili. U svakom slučaju, mi smo sada spremni za
9 nastavak suđenja i mislim da je to bila suština napora koji je Odbrana činila.
10 Do ovog zakašnjenja od 17.-og na 19.07. je došlo tako što smo mi bili u kontaktu
11 sa kolegama iz Tužilaštva, ali je to bio, časni Sude, onaj početak kada smo mi
12 stigli u Beograd i kada je trebalo sad sve odjednom ispoštovati, sve rokove. I
13 mi smo zaista činili maksimalne napore da to ispoštujemo i to zakašnjenje je
14 rezultat na koji mi apsolutno nismo mogli da utičemo na drugi način osim da
15 probamo sve da ispunimo rokove. I mi smo tu kasnili, zaista. I pokušavali smo
16 kolegama da objasnimo da je to rezultat samo objektivnih okolnosti. Ja molim da
17 Sudsko veće to ima u vidu.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da. Jedina stvar je da Vi niste čak
19 ni bili toliko ljubazni da Vijeću objasnite zašto ste tako kasnili sa Vašim
20 podneskom, u tome je problem. I Vijeće je i dalje u mraku; jednostavno, ne zna
21 zašto Vi niste izvršili nalog Vijeća i to uradili. Dobiti objašnjenje sada kada
22 Vijeće to od Vas traži, to baš nije sasvim primjereno. Mnogo je bolje da
23 priložite objašnjenje uz Vaš zakašnjeli podnesak ili čak i prije toga, da
24 objasnite zašto je bio problem da ispoštujete rok.

25 Hvala Vam, u svakom slučaju, za ovo objašnjenje sada.

26 G. MILOVANČEVIĆ: /?Mogu li dodati nešto/, časni Sude?

27

28

29

30

1 Ja primedbu i kritiku potpuno prihvatam i shvatam da smo mi tu učinili jedan
2 propust, ali smo u tom trenutku nastojali da postignemo rokove i jednostavno mi
3 nismo fizički stigli da to odradimo. Ali nas to ne opravdava, u svakom slučaju.
4 Žalim zbog toga.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala za to izvinjenje. Da, gospodine
6 Whiting, izvolite.

7 G. WHITING: [simultani prijevod] Ako ja mogu da kažem, nažalost,
8 situacija je mnogo gora od onoga što je objašnjeno i mislim da je važno da uđe u
9 zapisnik. 19. jula - Vijeće je u pravu - spisak deset svjedoka je dostavljen.
10 Bilo je deset svjedoka 19. jula i to je spisak koji smo mi trebali da dobijemo
11 14. jula. Dakle, to je bilo zakašnjenje od pet dana.

12 To bi bilo u redu. Mi bismo mogli da iziđemo na kraj s tim, da radimo
13 /?sa/ tih deset svjedoka, bili smo spremni da provedemo sedmice pripremajući se
14 za njih. Međutim, prije sedam dana, dakle 7. augusta dobili smo novi spisak i to
15 je spisak koji je pominjao uvaženi sudija; tu je osam svjedoka. I kad bi to bilo
16 osam svjedoka od onih prvobitnih deset, to bi bilo odlično. Međutim, nažalost,
17 to nije slučaj. Od tih osam svjedoka, samo tri svjedoka su sa tog prvobitnog
18 spiska od deset. I ove sedmice, ta tri svjedoka, mi smo pokušali da putem Vijeća
19 saznamo da li se taj spisak može reorganizovati. Nažalost, to nije bilo moguće.
20 Ove sedmice, ta tri svjedoka koja su predviđena da svjedoče su svjedoci o kojima
21 smo obaviješteni tek prije sedam dana, tako da je to vrlo teška situacija u
22 kojoj se našlo Tužilaštvo. Vrlo nam je teško da se pripremimo primjereno za
23 unakrsno ispitivanje.

24 I meni je zaista teško vjerovati da je Odbrana tek prije sedam dana

25

26

27

28

29

30

1 saznala da će ovo biti spisak svjedoka koje će pozvati i da nisu znali 19 dana,
2 od 19. jula do 7. augusta, da će doći do takvih promjena, niti su nas ikada
3 obavijestili o tome. Mogli su da nas obavještavaju onako kako je dolazilo do
4 promjena... kako je dolazilo do promjena na spisku. To se nije desilo.

5 I ja ne vidim nikakav drugi razlog već pokušaj da se dobije strateška
6 prednost. Jer ne vidim nikakav drugi razlog da oni tako nešto urade, jer oni su
7 morali da znaju prije prošlog ponedjeljka da spisak od deset svjedoka neće biti
8 spisak koji će vrijediti za prve svjedoke. Praktične posljedice toga su
9 sljedeće. Mi smo prošle sedmice tražili odlaganje početka nastavka suđenja za
10 sedam dana. Međutim, bili smo svjesni pod kakvim smo pritiscima i odlučili smo
11 da to ne radimo. Međutim, dvije potencijalne posljedice toga su da, prvo, nismo
12 dobili dokazne predmete za unakrsno ispitivanje koji bi bili prevedeni. Dakle,
13 nismo imali vremena da ih identifikujemo i da se prevedu.

14 Drugo, mi ćemo možda tražiti kratko odlaganje nakon svjedočenja jednog
15 svjedoka ove sedmice, možda od jednog dana ili malo više od jednog dana, dakle,
16 da ne počnemo unakrsno ispitivanje tog dana, već sljedećeg dana. Pokušat ćemo to
17 da izbjegnemo, ali je vrlo teško u ovako kratkom periodu se potpuno pripremiti
18 za unakrsno ispitivanje ovih svjedoka. I želio sam da Vijeće bude toga svjesno i
19 da to uđe u zapisnik.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine, Whiting. Da li sam
21 dobro shvatio? Vi govorite o dokaznim predmetima koji možda nisu prevedeni. Da
22 li ste Vi... Da li Vi te dokazne predmete imate na B/H/S-u i Vaša je odgovornost

23
24
25
26
27
28
29
30

1 da ih prevedete ili ste ih dobili... ili je Odbrana za Vas to prevela?

2 G. WHITING: [simultani prijevod] Izvinjavam se, to nisu dokazni predmeti
3 koje će koristiti Odbrana. To su dokumenti koje smo mi identifikovali kao
4 potencijalno relevantne tokom unakrsnog ispitivanja svjedoka. I oni postoje samo
5 u B/H/S-u. Mi smo pokušali da ih prevedemo na engleski što je prije moguće, ali
6 moguće je i postoje veliki izgledi da neki od njih neće biti u cijelosti
7 prevedeni i moraćemo da ih koristimo u sudnici u neprevedenom obliku. To se može
8 uraditi; mi možemo da pokažemo te dokumente svjedoku i da svjedok čita dijelove
9 tih dokumenata i da se to prevodi u sudnici, ali naravno, to uzima malo više
10 vremena tokom suđenja. I nije optimalna situacija za Vijeće i za strane da
11 koriste dokumente u neprevedenom obliku.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala lijepo.

13 Pretpostavljam da ste Vi rekli ono što ste imali da kažete, gospodine
14 Milovančeviću, osim ako nemate nešto konkretno da kažete u odgovoru na ono što
15 je rekao gospodin Whiting. Ako ne, ja bih želio da idemo dalje. Ne želim da
16 gubimo više vremena na ova proceduralna pitanja. Želim da pređemo na svjedoka
17 što je prije moguće.

18 G. MILOVANČEVIĆ: Možemo nastaviti sa svedokom, časni Sude. Hvala Vam.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala lijepo.

20 A prije no što to uradimo, kao rezultat onoga što se dešavalo u
21 posljednjih nekoliko sedmica, Vijeće smatra da je vrlo teško da čini bilo kakve
22 ustupke Odbrani u smislu dozvoljavanja produžetka vremena koje je predviđeno,
23 osim ako se takvi produžeci rokova ne zatraže u skladu sa Pravilnikom i ako za
24 to ne postoje razlozi.

25

26

27

28

29

30

1 Izvinjavam se. Gospodine Whiting, izvolite.

2 G. WHITING: [simultani prijevod] Ja samo imam da kažem još par stvari i
3 neću uzeti puno vremena. Ima još nekoliko stvari koje nisu ispoštovane, a davno
4 su trebale da budu učinjene. Prvo je, da 7. jula Odbrana je rekla da će gospodin
5 Martić svjedočiti i da će oni dostaviti izjavu po pravilu 65ter, odnosno rezime
6 izjave njegove, zajedno sa izjavama nekih drugih svjedoka do 14. jula. Mi smo
7 raspravljali o tim rezimeima po pravilu 65ter i oni nisu dostavljeni do 19.
8 jula. A kada je riječ o gospodinu Martiću, nismo do danas dobili rezime njegove
9 izjave. Dakle, to kasni 4-5 sedmica i mislimo da to treba odmah dostaviti; mi
10 imamo pravo na to.

11 Druga stvar, od 53 svjedoka za koje smo dobili rezime po pravilu 65ter,
12 sedam nije imalo rezimee po pravilu 65ter. Mi smo dostavili taj spisak Odbrani i
13 tražili smo rezimee tih svjedoka pa pravilu 65ter. Oni su rekli da su možda ti
14 svjedoci izbačeni sa spiska. I mislim da je to nešto o čemu bismo trebali da
15 budemo obaviješteni, što je prije moguće.

16 I to me vodi do sljedeće tačke. Odbrana je 14. jula rekla da će,
17 najkasnije jednu sedmicu prije početka suđenja, dostaviti revidirani spisak
18 svjedoka i takođe nam pokazati koje će možda svjedoke izbaciti sa svog spiska, a
19 koje će svjedoke uvesti po pravilu 92bis. To takođe nije učinjeno. To nije bio

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 sudski nalog, ali Odbrana je rekla da će to uraditi.

2 I na kraju... ne na kraju, naime, sljedeća stvar: Odbrana je stalno
3 iznova govorila, nakon što smo mi tražili i Vijeće dalo nalog, da će nam
4 dostaviti sve dokaze na koje su se pozivali tokom uvodne riječi, a koji se ne
5 nalaze na spisku dokaznih predmeta. I 14. jula je Odbrana rekla da su neki od
6 tih dokaza već u spisku dokaznih predmeta ili se nalaze unutar drugih
7 dokumenata. Vijeće je izdalo nalog Odbrani, da kaže Tužilaštvu do 17. jula gdje
8 u dokaznim predmetima se nalaze ti dokumenti, i ako se ne nalaze na spisku
9 dokaznih predmeta, da dostave ta dokumenta nama.

10 Međutim, to se nije desilo.

11 Takođe smo trebali da dobijemo prevode dokumenata koji su bili na spisku
12 dokaznih predmeta. Danas smo dobili neke prevode, ali nam nije naznačeno da
13 li... Naime, rečeno je da su neki dokumenti izbačeni sa spiska, ali nije nam
14 rečeno koji dokumenti su izbačeni.

15 I mislim da je to takođe trebalo da nam se dostavi.

16 I konačno, u toj kategoriji neispunjenih obaveza, Odbrana je dobila
17 nalog od Vijeća 11. jula da dostavi izvještaj sudskog vještaka zajedno sa
18 prevodom tog izvještaja i to da to učini do danas. Ne znam da li je Odbrana
19 spremna da to uradi, ali mi do danas to nismo dobili.

20 I na kraju, dok sam još na nogama, u petak smo dobili podnesak u vezi sa
21 zaštitnim mjerama za izvjesne svjedoke. Ja sam spreman da dam usmeni odgovor,
22 ako to odgovara Vijeću, mogu to da uradim i sada. Ali naravno, to bismo morali

23

24

25

26

27

28

29

30

1 da uradimo na privatnoj sjednici.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Time ćemo se baviti kasnije, ali
3 možemo li se prvo baviti sa ovih sedam tačaka koje ste pokrenuli - toliko sam ih
4 izbrojao - prije nego što pređemo na ovu posljednju, pitanje zaštitnih mjera.

5 Gospodine Milovančević, ako mogu da Vas vodim po ovim pitanjima koje je
6 pokrenuo Vaš uvaženi kolega, da li će gospodin Martić svjedočiti? I ako će
7 svjedočiti, kad možemo da očekujemo rezime njegove izjave po pravilu 65ter?

8 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, mi smo obavestili Sudsko veće da će
9 gospodin Martić svedočiti. U međuvremenu, od momenta tog obaveštenja do pre dva
10 dana, bili smo u Beogradu zbog pripreme svedoka za suđenje, dakle bili smo van
11 Haga, nismo mogli da ostvarimo ni fizički kontakt sa gospodinom Martićem. To je
12 realna jedna objektivna okolnost koja nam otežava posao. Mi ćemo u narednih
13 sedam dana Sud obavestiti u potpunosti o ovoj situaciji i molim Vas da nam taj
14 rok date. To je jedna stvar.

15 Druga stvar, imam utisak, iz reči poštovanog kolege tužioca, da kolega
16 tužilac sumnja da mi vršimo neku opstrukciju rada Tužilaštva ili opstrukciju
17 rada Veća. Ne radi se o tome, časni Sude, radi se o realnim problemima.
18 Tužilaštvo je, na primer, do 25.12.2005. trebalo da nam dostavi listu svedoka,
19 pa je taj rok prekoračilo za sedam dana i dostavilo je 02.01., pa nije bio smak
20 sveta. Jednostavno, ovo je živ posao, časni Sude, i teško je raditi sa
21 svedocima. U međuvremenu, nama je jedan svedok umro. Drugi ljudi nisu bili
22 dostupni. Tu ima komplikacija. Ima svedoka koji uopšte nemaju putnu ispravu,
23 koji su izbeglice. I takvom svedoku obezbediti dolazak ovde, znači obezbediti mu
24 putnu ispravu koja važi samo sedam dana. Znači, mi ne možemo najaviti njega niti
25 omogućiti dolazak. Dakle, to su... Ja pokušavam da Vam kažem koji su problemi sa
26 kojim smo se bavili.

27 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mogu li Vas prekinuti, gospodine

28

29

30

1 Milovančević? Bavimo se svjedočenjem gospodina Martića. Možemo li se sad samo
2 time baviti, a ne drugim problemima koje imate sa drugim svjedocima?

3 Vi ste rekli Vijeću da će gospodin Martić svjedočiti, jeste, zaista. Vi
4 ste sami preuzeli na sebe obavezu i tu se pojavljuju problemi. Vi preuzmete na
5 sebe obavezu i ne ispunite tu obavezu. Vi ste preuzeli obavezu da ćete... Naime,
6 Odbrana gospodina Martića je rekla da će dostaviti rezime, sažetak gospodina
7 Martića /kako je prevedeno/ u isto vrijeme kada dostavi i ostale rezimee. Vi ste
8 u to vrijeme na sebe preuzeli tu obavezu. Naravno, moglo se pretpostaviti da
9 ćete tokom pauze biti u Beogradu. To nije bilo nešto što je za Vas bilo
10 nepoznato. Vi ste ugovorili da neko razgovara sa gospodinom Martićem dok su svi
11 ostali u Beogradu, tako da može da se pripremi rezime po pravilu 65ter. Dakle,
12 Vi ste trebali da date nekom instrukcije da obavi taj razgovor i da napravi
13 rezime po pravilu 65ter. Vi niste uopšte trebali da se s njim sastanete u toj
14 fazi.

15 Vi znate šta ćete ga pitati. Vi znate o čemu treba da se razgovara i Vi
16 napravite rezime na osnovu instrukcija koje date nekome koji obavi razgovor s
17 njim. Kakve god da ste imali probleme, moj problem, i to je problem Vijeća, je
18 da Vi preuzmete izvjesnu obavezu nakon što Vijeće pokaže razumijevanje prema
19 Vama i to u više slučajeva. Na primjer, dokumenta po pravilu 65ter i svjedoci o
20 kojima smo razgovarali po pravilu 65ter, o njima smo svima razgovarali 14. jula,
21 a to je trebalo da bude podneseno još 5. jula. Dakle, mi smo pokazali strpljenje
22 i razumijevanje s Vama u to vrijeme.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Whiting, da li Vi imate
2 komentar?

3 G. WHITING: [simultani prijevod] Pa, časni Sude, to izgleda kao jako dug
4 vremenski period. Nije samo u pitanju to da se mi pripremimo za unakrsno
5 ispitivanje gospodina Martića, već da mi shvatimo kompletnu argumentaciju
6 Odbrane. To je bitno za našu ukupnu pripremu. Ali kao što sam već ranije rekao,
7 mi to vjerovatno nećemo dobiti do sljedeće srijede, pa ako je to sljedeća
8 srijeda, onda je to u redu za Tužilaštvo.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A koji je datum sljedeće srijede?

10 G. MILOVANČEVIĆ: Mislím da je 23. avgust, časni Sude.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Sljedeća srijeda, 23. avgust, Odbrani
12 je izdat nalog da dostavi rezime izjave gospodina Martića po pravilu 65ter.

13 Sljedeće pitanje koje ste pokrenuli, gospodine Whiting, nisam sasvim
14 siguran i ne želim da prejudicira Vašu poentu ili da pokušam da braním Odbranu,
15 ali mislim da su oni rekli da neki od tih svjedoka koji nisu na spisku su možda
16 svjedoci koje nisu uspjeli da obezbijede i koje će izbaciti sa spiska. Da li je
17 to tih sedam svjedoka koje pominje gospodin Whiting? Da li su to ti, gospodine
18 Milovančević? On je rekao od 53 svjedoka koje treba da pozovete, za sedam
19 svjedoka nije bilo rezimea po pravilu 65ter. Da li su to svjedoci za koje ste
20 rekli da niste mogli da ih nađete i da ste ih izbacili sa svog spiska?

21 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, te svedoke nismo uspeli da nađemo i vrlo
22 verovatno ćemo ih i izbaciti sa spiska, bar četiri svedoka od tih. Molim vas
23 samo da Veće ima u vidu, a i poštovani kolega tužilac, nama je došlo do
24 poremećaja u radu sa svedocima zbog smrti jednog vrlo važnog svedoka za nas. I
25 sad moramo da vidimo da li ćemo moći to da premostimo postojećim svedocima ili
26 ćemo morati da eventualno razmišljamo o nekim drugim svedocima. I to je razlog

27

28

29

30

1 koji nam... koji nas vodi u ovu situaciju. A mi ćemo blagovremeno kolegu tužioca
2 obavestiti o ovih sedam svedoka.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević, mogu li Vas
4 zamoliti da ostanete kod onoga o čemu govorimo? Smrt jednog svedoka ne može da
5 bude razlog zašto Vi ne možete da nađete ostalih sedam svedoka. To nikada ne
6 može da bude razlog. Prema tome, nemojte da ubacujete stvari koje nemaju nikakve
7 veze sa ovim.

8 Vijeće očigledno razumije u kakvoj je situaciji Odbrana ako je jedan
9 svjedok umro. *Ipsa facto*, taj će svjedok biti izbačen sa spiska. Međutim, ostaje
10 pitanje sedam svjedoka za koje nemate rezimee po pravilu 65ter. Do kada ćete
11 biti u mogućnosti da kažete da li ćete izbaciti te svjedoke sa svog spiska,
12 gospodine Milovančević? I da li ćete izbaciti samo četiri i koja četiri?

13 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, mi ćemo još jednom pokušati ove svedoke da
14 nađemo do kraja nedelje. I molim Vas da sa ovim rokom koji smo preuzeli za
15 sredu, za 23.08., preuzmemo obavezu i da nas obavježete da se izjasnimo i o ovim
16 svedocima koji su u pitanju. Do tad će to pitanje biti rešeno. Mislim da je to
17 sasvim realno za Odbranu.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu. Hvala lijepo, gospodine
19 Milovančević.

20 Pretpostavljam, to se onda odnosi i na pitanje koje ste pokrenuli,
21 gospodine Whiting, a to je treće pitanje, da Odbrana je trebala da preuzme
22 sedmicu prije suđenja obavezu da obavijesti Tužilaštvo o svjedocima koje će
23 izbaciti sa spiska.

24 Gospodine Milovančević, da li je Odbrana odlučila koje svjedoke će
25 uvesti po pravilu 92bis?

26 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ne još u ovome trenutku. Mi smo videli Vaš
27 podnesak o vremenu suđenja i Vaše sugestije. Molim Vas da i po tom pitanju
28 zauzmemo stav do ovog 23.08. Jednostavno, to je posao koji se potpuno uklapa i
29 tiče se kompletne problematike svedoka.

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, ali imajte na umu da ono što ste
2 vidjeli u obliku naše sugestije se nalazi u odluci i to je ono što Vi trebate da
3 uradite. Tužilaštvo Vama ne govori kako Vi treba da izvodite svoje dokaze. Vi
4 sami izvodite svoje dokaze. To je stanovište Vijeća, u vezi s tim ko može a ko
5 ne može da svjedoči po pravilu 92bis. Ali je još uvijek diskreciono pravo
6 Odbrane da odluči ko će svjedočiti po pravilu 92bis.

7 Na osnovu onoga što ste rekli, ja shvatam da Vi vjerovatno kažete da
8 ćete uzeti u obzir ono što Vam je Vijeće naznačilo u svojoj odluci, i nadam se
9 da ćete to primijeniti kada budete sastavljali svoj spisak svjedoka po pravilu
10 92bis.

11 Da li sam u pravu? Vi kažete da ćete do 23. augusta takođe riješiti
12 pitanje svjedoka po pravilu 92bis; je li tako?

13 G. MILOVANČEVIĆ: Tako je, časni Sude. Mi ćemo tu listu dati.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. A sada, dokazni predmeti
15 koje ste spominjali u uvodnoj riječi, a koji se nisu nalazili na spisku dokaznih
16 predmeta, a za koje ste preuzeli obavezu da prije pauze obezbijedite primjerke
17 za tužioca. Možete li nam reći o njima kakav im je trenutno status, odnosno šta
18 se zbiva na tom planu?

19 [Obrana se savjetuje]

20 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, to je... problem ovih dokaza jeste što oni
21 uglavnom nisu na našoj *exhibit* listi i ako budemo odlučili da ih koristimo, mi
22 ćemo ih dostaviti, tražićemo izmenu liste i Tužilaštvo ćemo obavestiti,
23 dostavićemo te dokaze o kojima se radi, naravno, prevedeno onako kako je to
24 potrebno. Razlog zbog koga smo sada u ovoj poziciji, jeste upravo i doslovno
25 čitavo more obaveza koje nam je leglo na leđa gotovo istovremeno. I mi smo

26

27

28

29

30

1 pokušavali da radimo ono što možemo da uradimo. Ukoliko su u pitanju ovi dokazi
2 o kojima je govorio kolega Whiting, ukoliko nisu na našoj listi, a mi budemo
3 imali nameru da ih koristimo, mi ćemo tražiti proširenje liste 65ter, tražićemo
4 odluku Veća i ti će dokazi biti dostavljeni Tužilaštvu.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izgleda kao da govorimo o dvije
6 suprotne stvari, gospodine Milovančeviću.

7 Gospodin Whiting u svojoj izjavi spominje one dokazne predmete na koje
8 ste se Vi pozivali u uvodnoj riječi. Ukoliko ih ne... povlačite, onda ustanite i
9 recite: "Povlačim te dokazne predmete, neću ih koristiti." A Vi ste za njih
10 službeno obavijestili Vijeće da imate namjeru da ih koristite, a on kaže: "Htio
11 bih da imam uvid u te dokumente." Ne radi se o tome kada ćete Vi tokom suđenja
12 odlučiti da ih koristite. Vi ste mu dali primjerke tih dokaznih predmeta i radi
13 se o tome da ste obavijestili Sud o namjeri da koristite te dokazne predmete.
14 Stoga, gdje su oni? Da li shvatate razliku? On kaže: "Ne možemo čekati da Vi
15 odlučite u hodu da li ćete ih koristiti, neki konkretni dokazni predmet, ako u
16 stvari... ako ste službeno obavijestili o namjeri da to uradite." On kaže: "Vi
17 ste nas obavijestili o toj namjeri i dajte nam ih, tako da ih u međuvremenu
18 možemo proučiti." Jedini način da to promijenite je da to povučete, da povučete
19 sve one dokazne predmete sa spiska dokaznih predmeta koje ste pominjali u Vašoj
20 uvodnoj riječi i da to uđe formalno u zapisnik. "Sljedeći dokazni predmeti koje
21 sam spominjao, neću ih više koristiti, možete da ih potpuno zanemarite i da ih
22 ne izučavate." Ali odgovor koji ste dali nije zapravo odgovor na pitanje koje
23 sam postavio.

24

25

26

27

28

29

30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, radi se o čitavom nizu dokaza o kojima je
2 moguće da se izjasne svedoci u svom iskazu, usmenom iskazu, da posvedoče o tim
3 dokumentima. Radi se, na primer, o govorima koji su držani i raznim drugim
4 dokumentima. Zbog toga je obaveza, koju Odbrana ima u pogledu tih dokumenata
5 koji se pominju u uvodnoj reči, relativno komplikovana. I zbog toga nama treba
6 za tako nešto vremena. Mi jednostavno to u ovom vremenskom periodu nismo uspeli
7 da odradimo onako kako smo mi to najbolje želeli. Nama je u interesu da to
8 uradimo onako kako to pravila predviđaju. Ali jednostavno, mi smo imali i čitav
9 niz drugih obaveza koje su nam apsolutno apsorbovale vreme.

10 Mislim da bi bila velika šteta po Odbranu da u ovom trenutku Odbrana
11 odustaje od tih dokaza koji su pominjani u uvodnoj reči. A mi ćemo u našem
12 daljem radu, naravno, Tužilaštvu omogućiti da se upozna sa svakim dokumentom
13 koji je u pismenom obliku i koji je moguće dostaviti Tužilaštvu.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pretpostavljam da Vi shvatate šta je
15 poenta Vijeća, a to je da od Vas se ne traži da povučete dokaze, Vama je samo
16 rečeno ako kažete da nećete koristiti dokazni predmet, onda to morate da kažete,
17 ali od Vas to nije zatraženo. Još jednom, ne mogu da pratim Vaše objašnjenje.
18 Može li Vijeće očekivati da ćete do 23. augusta da razriješite ovaj problem?
19 Možemo li na taj način da to razriješimo? Ili šta mislite do kada to možete
20 razriješiti?

21 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, mi ćemo učiniti sve da do 23-eg rešimo i
22 ovo pitanje.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam mnogo.

24 A zatim, prevodi dokaznih predmeta na spisku; neki od njih su skinuti sa
25
26
27
28
29
30

1 spiska bez da se pokazuje koji se skidaju sa spiska, a koji ne. Ja nisam sasvim
2 siguran da sam shvatio šta ste time htjeli da kažete.

3 G. WHITING: [simultani prijevod] Časni Sude, da li možemo dobiti neku
4 indikaciju o tome da li Odbrana zna koji dokazni predmeti su isključeni sa
5 spiska i da je to objašnjenje zašto nisu prevedeni? Mogu li nam reći o kojima se
6 radi, da li se nastavlja njihov prevod? Ukoliko je to slučaj, onda je nemoguće
7 zaključiti na osnovu samog pogleda na spisak koji su prevedeni, a koji su
8 isključeni. Trebalo bi da nam to kaže tužilac... To bi trebalo da nam kaže
9 Odbrana.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li ste shvatili šta je ono što
11 traži suprotna strana, gospodine Milovančeviću? Ako ima dokazni predmet a koji
12 imate namjeru da skinete sa spiska, što prije im kažete to će biti bolje, tako
13 da ne moraju da gube vrijeme da ih izučavaju, te dokazne predmete.

14 G. MILOVANČEVIĆ: /?Upravo/ tako, časni Sude. Upravo ćemo tako uraditi.
15 To je u toku, časni Sude. U toku su prevodi i neke ćemo ostaviti. One koje
16 skinemo, obavestićemo kolege iz Tužilaštva u najkraćem roku.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam mnogo. Sljedeće pitanje se
18 odnosi na izvještaje vještaka koje je trebalo da dostavite danas, a niste. Da li
19 imate neki odgovor na to, gospodine Milovančeviću?

20 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, mi smo dostavili prevodilačkoj službi
21 Sekretarijata ekspertski nalaz vojnog eksperta. Međutim, on ima 250 strana i
22 očekuje se da će biti preveden početkom septembra. Takvu smo mi informaciju
23
24
25
26
27
28
29
30

1 dobili. Ukoliko kolegama iz Tužilaštva nešto znači, mi odmah možemo predati taj
2 ekspertski nalaz na B/H/S-u. Ali mislim da njima treba taj nalaz sa prevodom. To
3 je sad jedno tehničko pitanje koje zavisi od kapaciteta prevodilačke službe
4 Sekretarijata, a ne od nas. To je jedno pitanje, što se tiče jednog ekspertskeg
5 nalaza.

6 Drugi ekspertski nalaz nismo dostavili zbog problema vezanim za
7 komunikaciju sa Sekretarijatom. Naime, još nam ekspert nije imenovan, iako smo
8 mi podneli jednom zahtev, pa smo onda morali da obnovimo zahtev ponovo. Taj
9 ekspertski nalaz je inače urađen, ali ne možemo ga podneti dok nemamo i zvanično
10 imenovanje eksperta. Mi očekujemo da će to u vrlo kratkom vremenu biti rešeno. I
11 ovaj drugi ekspertski nalaz je mnogo kraći, tako da i prevod tog dokumenta može
12 da bude učinjen u vrlo kratkom vremenu.

13 A da ne bude zabune, drugi ekspertski nalaz odnosi se na okolnosti iz
14 1990/91., primena međunarodnog prava i karakter političkih zbivanja na području
15 koje je obuhvaćeno optužnicom.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Kažite mi, gospodine Milovančeviću,
17 šta se podrazumijeva pod time da ovaj... ovog drugog vještaka nije imenovao
18 Sekretarijat. Šta to znači?

19 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, da bi se jedan ekspert pojavio pred
20 Tribunalom neophodno je da se Odbrana obrati Sekretarijatu sa molbom i predlogom
21 da to i to lice, konkretno sa ličnim podacima, bude imenovano za eksperta. Za
22 ovog našeg drugog eksperta, mi smo podneli pismeni zahtev, ubacili smo ga u
23 sanduče koje je za to predviđeno. I kada smo proveravali neposredno pred polazak
24 na put, mislim čak negde oko 10-og, ispostavilo se... jer nismo dobili odluku,

25

26

27

28

29

30

1 ispostavilo se da Sekretarijat takav naš podnesak nema, pa smo mi morali da ga
2 obnovimo kako bi se sad to u međuvremenu rešilo. Dok Sekretarijat ne imenuje
3 eksperta, ekspert ne može formalno raditi nalaz niti ga mi kao Odbrana možemo
4 kao ekspertski nalaz predati Sudskom veću i kolegama iz Tužilaštva. To je sad
5 jedno tehničko pitanje. Mi očekujemo da će to biti rešeno, zaista, u vrlo
6 kratkom vremenu.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A drugi svjedok čiji je izvještaj
8 podnesen Sekretarijatu, odnosno službi za prevode Sekretarijata, kada je on
9 dostavljen?

10 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja mislim da je dostavljen početkom prošle
11 nedelje. Ne mogu Vam tačno reći. Radilo se o jednom vrlo ozbiljnom (...), ne bih
12 želeo da Vam dam pogrešne podatke, oprostite. Nisam očekivao ovo pitanje Vaše
13 kad smo... kog smo datuma... to Vas možemo obavestiti precizno kad proverimo,
14 nakon prve pauze. Mi smo dostavili to na prevođenje i očekujemo da će to biti
15 prevedeno.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A Vi očekujete da dobijete prevod
17 početkom septembra?

18 G. MILOVANČEVIĆ: Tu smo informaciju dobili od Sekretarijata.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pretpostavljam da ne možete ništa tu
20 da uradite.

21 G. WHITING: [simultani prijevod] Ne, časni Sude. Ponovno, Odbrana je 11.
22 jula preuzela obavezu da obezbijedi prevod i da ga proslijedi do danas. Ja da to
23 nisam pokrenuo, to pitanje se ne bi ni otvorilo, jednostavno bi se ponovno
24 ignorisao rok. Tako da me to malo brine. Ništa ne možemo u tome da uradimo, ali

25

26

27

28

29

30

1 ćemo tražiti, nakon dobivanja prevoda ovoga vještaka tražiti 13 /?30/ dana da ga
2 prostudiramo, da bismo mogli da ga koristimo. Mislím da to neće uticati na
3 odlaganje suđenja.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] 30 dana.

5 G. WHITING: [simultani prijevod] Znači 30 dana od početka septembra neće
6 biti problem.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim Vas da pređemo na privatnu
8 sjednicu.

9 [Poluzatvorena sjednica]

10 (redigirano)

11 (redigirano)

12 (redigirano)

13 (redigirano)

14 (redigirano)

15 (redigirano)

16 (redigirano)

17 (redigirano)

18 (redigirano)

19 (redigirano)

20 (redigirano)

21 (redigirano)

22 (redigirano)

23 (redigirano)

24 (redigirano)

25 (redigirano)

26 (redigirano)

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Strane 6361-6363 redigirane. Poluzatvorena sjednica.

ponedjeljak, 14.08.2006.

Predmet br. IT-95-11-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena sa transkriptom na engleskom jeziku.

1 (redigirano)

2 (redigirano)

3 (redigirano)

4 (redigirano)

5 [Otvorena sjednica]

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, pozovite
7 svoga svjedoka.

8 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala Vam, časni Sude.

9 TAJNIK: [simultani prijevod] Vratili smo se na otvorenu sjednicu, časni
10 Sude.

11 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

12 Molim da se uvede u sudnicu svedok Ratko Ličina. To je prvi svedok koji
13 će se pojaviti pred ovim Većem.

14 SUDAC MOLOTO: [mikrofon nije uključen]

15 [Svjedok je ušao u sudnicu]

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim svjedoka da dâ svečanu izjavu.

17 SVJEDOK: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i
18 ništa osim istine.

19 SVJEDOK: RATKO LIČINA

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Možete sjesti.

21 Ispituje g. Milovančević:

22 P: Gospodine svedoče, dobar dan.

23 O: Dobar dan.

24 P: Molim Vas da za potrebe zapisnika kažete Sudskom veću Vaše puno ime i
25 prezime.

26

27

28

29

30

- 1 O: Moje ime je Ratko Ličina.
- 2 P: Da li nam možete reći kada ste - koje godine i kog datuma - rođeni i
3 u kom mestu?
- 4 O: Rođen sam 24.12.19664. u Gračacu.
- 5 P: Po nacionalnosti ste Srbin, pretpostavljam.
- 6 O: Da, po nacionalnosti sam Srbin.
- 7 P: Mi ćemo početi sada sa uzimanjem Vaše izjave. Na samom početku želeo
8 bih da Vas zamolim, s obzirom da govorimo istim jezikom i da se međusobno
9 razumemo, da za potrebe prevodilačke službe i kvalitetnog transkripta pravimo
10 pauze između mojih pitanja i Vaših odgovora kako bi prevodilačka služba mogla da
11 uradi svoj posao. Ja ću nastojati da o tome vodim računa. Unapred sam zahvalan i
12 na Vašem trudu. Hvala Vam.
- 13 Rekli ste da ste rođeni u Gračacu. To je mesto na teritoriji bivše
14 jugoslovenske republike, Socijalističke Republike Hrvatske; je l' tako?
- 15 O: Da. To je mjesto u bivšoj... u bivšoj SFRJ i u bivšoj Socijalističkoj
16 Republici Hrvatskoj.
- 17 P: Da li ste u mestu rođenja pohađali osmogodišnju i srednju školu?
- 18 O: Da. Znači, u Gračacu sam završio osnovnu i srednju školu. Po
19 završetku srednje škole otišao sam na odsluženje vojnog roka u Bijeljenu, a
20 nakon toga odlazim u Zagreb na studij Ekonomskog fakulteta. 1986. godine sam
21 počeo da radim u *Narodnim novinama* u Zagrebu, pa sam se onda prebacio na višu
22 ekonomsku i to kasnije završio. Znači, u Zagrebu sam boravio od 1984. do 1990.
- 23 P: Dakle, od školske spreme imate završenu višu ekonomsku školu; je li
24 tako?
- 25 O: Da.
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 P: Kako bi Veće moglo da ima predstavu o mestu u kome ste rođeni,
2 skrenuo bih pažnju da je to u atlasu koji smo često koristili u dosadašnjem toku
3 postupka - strana 225, kvadrant D2. Dakle, tu se vidi mesto Gračac u kome je
4 svedok rođen.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću. Ovde
6 imamo jedan mali problem. Svjedok je rekao: "Nakon što sam počeo da radim u
7 novinama, proveo sam od 1994. do 1990. taj vremenski period u Zagrebu." Možemo
8 li da...

9 PREVODITELJ: /prijevod engleskog transkripta: "Ispravka prevoditelja:
10 trebalo bi biti 1984."/

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu. Hvala Vam.

12 SVJEDOK: Mogu da objasnim ako... Mogu da objasnim?

13 G. MILOVANČEVIĆ: Da, da.

14 SVJEDOK: Od... 1984. sam otišao u Zagreb na studije, znači govorim o
15 periodu studija i o kasnijem zaposlenja u Zagrebu. Znači, od 1984. do 1990. sam
16 živio u Zagrebu, tako da kažem.

17 G. MILOVANČEVIĆ:

18 P: Dakle, od 1984. do 1990. živeli ste u Zagrebu?

19 O: Da.

20 P: Možda bi bilo dobro na početku da napravimo pregled Vaše životne
21 situacije, čime ste se bavili, gde ste boravili u periodu od tih 1990-ih godina
22 pa sve do danas. Kažete da ste do 1990. godine bili u Zagrebu. Gde ste nakon
23 toga boravili?

24 O: Do 1990... Do 1984. sam živio u Gračacu, znači u svom mjestu rođenja.
25 Kao što sam ranije rekao, godinu dana nakon toga sam bio na odsluženju vojnog
26 roka, 1983. ustvari na 1984. u Bijeljini, a od... znači od 1984. do 1990. sam
27 živio u Zagrebu. Zagreb sam napustio 17.08.1990. i otada više nisam živio u
28 Zagrebu. Živio sam... vratio sam se u svoje rodno mjesto Gračac, gdje sam bio do
29 04., ustvari 05.08., do "Oluje" 1995. Nakon toga sa onim... sa izbjegličkom
30 kolonom odlazim u Srbiju. Tu sam dve godine živio u Zrenjaninu, nakon toga dve

1 godine u Novom Sadu i od 1999. pa do danas živim u Beogradu, tačnije živim u
2 Zemunu.

3 P: Hvala Vam. U vezi sa funkcijama koje ste obavljali, interesuje me da
4 li ste imali neke veze sa osnivanjem SDS-a. I ako jeste, kakve su, o čemu se
5 radilo?

6 O: Ovako. Ja sam bio prisutan, znači bio sam u tom Inicijativnom odboru
7 na... za osnivanje srpske stranke; tad se... još nije bilo definisano kako će...
8 kako će stranka da se zove.

9 P: Momenat.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možete li ovde zastati za trenutak?
11 Imamo poruku prevodilaca.

12 PREVODITELJ: A poruka je da se uključi drugi mikrofonsvjedoka.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim Vas uključite drugi mikrofons. U
14 redu. Hvala lijepo. Možete nastaviti, gospodine Milovančeviću.

15 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala Vam, časni Sude.

16 P: Oprostite što sam Vas prekinuo.

17 O: Dakle, ponoviću... ponoviću. Znači, bio sam prisutan 27. januara
18 1990. godine u Donjem Lapcu je održan inicijativni odbor za osnivanje srpske
19 stranke. Kasnije je to bila ustvari Srpska demokratska stranka. Inače, taj skup
20 je održan na... prije toga nad jednom jamom neobilježenom, iz Drugog svjetskog
21 rata, nad jamom "Kuk", a poslije toga je sastanak bio u... čini mi se da je
22 motel "Kamensko" u Donjem Lapcu. To je bio Inicijativni odbor za osnivanje
23 Srpske demokratske stranke.

24 P: Sada ste govorili o osnivanju cele stranke. Da li ste imali neku
25
26
27
28
29
30

1 ulogu u osnivanju i rukovođenju stranke u Gračacu?

2 O: Da. Ja sam u Gračacu bio sve vreme predsjednik Opštinskog odbora i
3 osnivač. Bio sam kandidat 1990. godine na prvim izborima u Hrvatskoj za hrvatski
4 Sabor; kasnije sam bio i izabran. I... znači što se tiče toga u Gračacu, to je
5 znači to.

6 P: Da li ste u samom SDS-u imali neke funkcije?

7 O: Pa bio sam član Glavnog i Izvršnog odbora.

8 P: Kada sam Vas pitao da li ste imali neke funkcije, verovatno je... Vaš
9 odgovor se odnosi na Glavni i Izvršni odbor SDS-a.

10 O: Glavni i Izvršni odbor Srpske demokratske stranke, da.

11 P: Hvala Vam. Pomenuli ste da ste na prvim višestranačkim izborima 1990.
12 godine izabrani za poslanika, zastupnika u Saboru Republike Hrvatske. Da li ste
13 imali neku ulogu u osnivanju... u održavanju sabora u Srbu i kakva je to uloga
14 bila?

15 O: Da. Stranka je bila inicijator održavanja sabora u Srbu. Ne samo
16 sabora u Srbu, i prije toga je bila inicijativa i za formiranje zajednice
17 opština. Možda bi trebalo i to... i toga da se dotaknemo.

18 P: Da li ste u vezi s ovim saborom u Srbu koji je održan 25.07.1990.
19 godine imali neku funkciju vezanu za taj sabor i za neke organe koji su iz njega
20 proizašli?

21 O: Dakle, 25.07.1990. godine održan je Srpski sabor u Srbu i na njemu je
22 izabrano Srpsko nacionalno vijeće i ja sam bio jedan od članova Srpskog
23 nacionalnog vijeća.

24 G. BLACK: [simultani prijevod] Izvinjavam se, časni Sude. Čini mi se da
25
26
27
28
29
30

1 je u pitanju stalna greška u prevodu. Stalno se pominje 1991. godina, 25. juli
2 1991. godine. I mislim da se još na jednom mjestu pominje 1991. godina. Mislim
3 da svjedok govori 1990. godine. Ako bismo mogli to da pojasnimo radi zapisnika.
4 Hvala Vam.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li je 1990. ili je 1991?

6 G. MILOVANČEVIĆ: /?Zahvaljujem se/ časnom kolegi tužiocu. Poštovani
7 Sude... časni Sude, radi se o 1990. godini. Sve vreme govorimo...

8 SVJEDOK: O 1990.

9 G. MILOVANČEVIĆ: ... o 1990., a ne 1991. godini.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala što ste nam rekli da Vi
11 učestvujete u ovom ispitivanju. Ja sam mislio da je gospodin Whiting taj koji će
12 unakrsno ispitivati. Izvolite, nastavite.

13 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

14 P: Pored ove funkcije člana Srpskog nacionalnog veća koji je proistekao
15 iz ovog sabora u Srbu, da li ste imali neku funkciju u skupštinama SAO Krajine,
16 pa potom Republike Srpske Krajine?

17 O: Da. Bio sam poslanik kasnije u Skupštini SAO Krajine i Republike
18 Srpske Krajine, a poslanik sam bio i izabran na izborima 1993., znači na
19 izborima u Republici Srpskoj Krajini, ponovo za Skupštinu Republike Srpske
20 Krajine. Samo, to sad nisam spominjao iz razloga što Skupština SAO Krajine je
21 postojala od decembra 1990.

22 P: Ako sam dobro razumeo Vaš odgovor, Vi ste dakle bili i poslanik u
23 Skupštini SAO Krajine, potom poslanik u Skupštini Republike Srpske Krajine, a na
24 ponovnim izborima za Skupštinu Republike Srpske Krajine krajem 1993. opet ste
25 izabrani za poslanika.

26 O: Tako je.

27 P: Možete li nam reći do kada ste bili poslanik u toj skupštini
28 izabranoj 1993?

29
30

1 O: U toj skupštini ja sam poslanik i danas, pošto ta skupština nije
2 prestala sa radom, tačnije obnovila je svoj rad 26. februara prošle godine.
3 Izabrala je vladu u progonstvu i ja sam jedan od ministara vlade u progonstvu.

4 P: Kažete da ste jedan od ministara vlade u progonstvu. Vlade koje?

5 O: Vlade Republike Srpske Krajine u progonstvu.

6 P: Ako ste ministar u vladi u progonstvu, možete li nam reći kojim se
7 resorom bavite?

8 O: Nemamo resore, jedini ja pokrивam resor informisanja.

9 P: Hvala Vam. Iz ovog kratkog pregleda delatnosti i funkcija kojim ste
10 se bavili i koje ste imali, vidi se da ste se u politički život 1990. godine
11 uključili u vreme održavanja prvih višestranačkih izbora u Hrvatskoj. Možete li
12 nam reći koji je to mesec bio kada su održani ti prvi višestranački izbori?

13 O: Izbori za Sabor Republike Hrvatske, koliko se sjećam, održani su u
14 drugoj polovini aprila. Ne sjećam se tačno datuma. Znam da je dr... Prvi krug!
15 Drugi krug izbora je bio 6. maja.

16 P: Za te izbore karakteristično je da se zovu prvim višestranačkim
17 izborima. Možete li nam reći koje su stranke učestvovala na tim izborima i kada
18 su osnovane?

19 O: Svakako. Do tada je osnovano puno stranaka. Većinom su to bile
20 hrvatske stranke; nabrojaću neke koje su značajnije. Osnovana je Hrvatska
21 demokratska zajednica sa Franjom Tuđmanom na čelu. Osnovana je Hrvatska

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 socijalno-liberalna stranka, čini mi se sa Draženom Budišom na čelu; Hrvatska
2 narodna stranka sa Savkom Dabčević-Kučar; Hrvatska seljačka stranka - mislim da
3 je u to vreme predsjednik bio Ivan Zvonimir Čičak - zatim reformisane su neke...
4 neke već postojeće političke organizacije, da tako kažem, Savez komunista
5 Hrvatske je reformisan u Savez komunista Hrvatske - stranku demokratskih
6 promjena, a bivši Socijalistički savez radnog naroda Republike Hrvatske
7 transformisan je u Socijalističku stranku. Zaje... Karakteristika ove dvije
8 partije je bila da su one na izborima nastupale zajedno pod nekim kolokvijalnim
9 nazivom. Lijevo blok - čini mi se da je tako bio naziv za njih. Njihov lider je
10 bio Ivica Račan. A od srpskih partija, jedina stranka koja je učestvovala na
11 izborima... u stvari postojala je još jedna mala stranka - Jugoslavenska
12 samostalna demokratska... koja je bila, ali koja je faktički nestala - i Srpska
13 demokratska stranka u kojoj sam ja... kojoj sam ja pripadao.

14 P: Hvala Vam. Pomenuli ste veći broj stranaka koje u svom imenu sadrže
15 naziv, odrednicu da su hrvatske, je l', i jednu srpsku stranku. Kada su osnovane
16 hrvatske stranke? Sećate li se toga? Kada je osnovana u odnosu na njih Srpska
17 demokratska stranka? Mislim na područje Hrvatske, naravno.

18 O: Hrvatske stranke su osnivane već tokom 1989. godine, dok je Srpska
19 demokratska stranka osnovana dosta kasno. Znači, rekao sam da je Inicijativni
20 odbor bio 27. januara 1990., a znači, formalno osnivanje - Srpska demokratska
21 stranka je zvanično osnovana 17. februara 1990. u Kninu. Razlog za to je bio što
22 je ranije sprečavano političko organizovanje Srba. To se vidjelo kroz zabranu
23 čak i osnivanja kulturnih društava, tako da smo 1989. imali problem oko
24 osnivanja Srpskog kulturnog društva u Kninu. Bilo je zabranjeno u julu, pa je
25 tek osnovano negdje, mislim, u novembru mjesecu.

26

27

28

29

30

1 P: Pre pauze, koja bi trebalo da bude otprilike za jedan minut,
2 postaviću Vam jedno pitanje. Da li je moguće izvesti ili navesti zajedničku
3 karakteristiku stranaka koje su u svome nazivu sadržale odrednicu "hrvatske",
4 zajedničku političku karakteristiku? Šta je njihov opšti i zajednički cilj bio u
5 tom trenutku kada su se pojavile u toku 1989. godine?

6 O: Zajednička karakteristika svih hrvatskih političkih stranaka bila je
7 kroatocentričnost i srbofobija. Kroatocentričnost se ogledala u tome što je
8 dotadašnju Socijalističku Fede... Socijalističku Republiku Hrvatsku sve i jedna
9 ova politička stranka željela da... da redefiniše, pošto je Socijalistička
10 Republika Hrvatska dotada ustavno bila definisana kao država dva naroda -
11 hrvatskog i srpskog. Sve ove političke partije zalagale su se za ukidanje
12 državotvornosti i konstitutivnosti srpskog naroda.

13 P: Hvala Vam.

14 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, čini mi se da bi sada bio momenat za pauzu.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančević.

16 Napraviti ćemo pauzu i nastaviti ćemo sa radom u 16.00 sata.

17 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

18 ... Početak pauze u 15.30h

19 ... Sjednica nastavljena u 16.01h

20 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prijevod] Molim ustanite.

21 Izvolite sjesti.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možete nastaviti, godine

23 Milovančeviću.

24 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

25 P: Pre nego što nastavimo, svedoče, zamoliću Vas, ukoliko je moguće, da
26 samo malo sporije govorite, kako bi prevodilačka služba mogla da sve stigne sa
27 prevodom.

28

29

30

1 O: U redu.

2 P: Stali smo pre pauze kod pitanja karaktera novoformljenih stranaka u
3 tadašnjoj Republici Hrvatskoj. Izneli ste stav da se, kada su u pitanju hrvatske
4 stranke, radilo o kroatocentričnim i srbofobičnim strankama. Sećate li se toga?

5 O: Da.

6 P: Možete li nam objasniti šta smatrate ili šta mislite pod kroa... kad
7 kažete da su stranke bile kroatocentrične?

8 O: Pod pojmom kroatocentrično smatram to da su - ponoviću, znači, još
9 jednom - dotadašnje... dotadašnja Hrvatska je bila po Ustavu definisana kao
10 država dva naroda; država hrvatskog naroda i država srpskog naroda. Sve ove
11 političke... hrvatske političke partije zalagale su se za ukidanje ovoga prava
12 Srbima, a kao i svih ostalih prava, o čemu ćemo govoriti u daljem toku.

13 P: Da li je... da li je srbofobičnost o kojoj ste govorili proizašla iz
14 ove prve odrednice - kroatocentričnost? I šta je značila ta srbofobičnost i kako
15 se ispoljavala?

16 O: Srbofobičnost se ispoljavala u nekakvome... u nekakvoj mržnji i
17 strahu prema Srbima, u stvari strahu od nakakve ekspanzije Srbije na... na
18 Hrvatsku, a i mržnju uopšte prema Srbima.

19 P: Gde? Kada? Kako ste Vi registrovali takvu pojavu i u kom obliku?

20 O: Kao što sam rekao u početku svjedočenja, ja sam dakle u tom periodu
21 od 1984. do 1990. godine živio u Zagrebu. Hrvatske političke partije osnovane su
22 znači od 1989/90. godine. Bila mi je poznata klima koja je bila tad u Hrvatskoj

23

24

25

26

27

28

29

30

1 u medijima, na političkim skupovima, raznim predstavljanjima stranaka. Znači, tu
2 se... tu se je vidjelo kakav je odnos prema Srbima. Navešću nekoliko primjera.
3 Jedan je slučaj podmetanja eksplozivne naprave u predstavništvu "Progres" iz
4 Beograda; to je firma iz Beograda "Progres". Čini mi se da je to bilo u
5 Maksimirskoj ulici krajem 1989. godine. Kao rezultat toga, čovjek koji je bio...
6 koji je bio šef tog predstavništva je dobio srčani udar i umro. Znači i to je
7 neka vrsta žrtve tadašnje. Druga stvar... drugi primjer je... npr. na ulicama
8 Zagreba u to vreme prodavale su se metalne konzerve, kao konzerve za pivo,
9 bijele boje na kojima je bila šahovnica i natpis "čisti hrvatski zrak" - to bi
10 trebalo da znači vazduh očišćen od Srba.

11 P: U to vreme, u prvoj polovini 1990. godine, dakle u aprilu i maju,
12 pomenuli ste prve višestranačke izbore. Da li nam možete nešto reći kakva je
13 bila predizborna kampanja stranaka uoči tih izbora? Da li ste neke predizborne
14 mitinge pratili i da li je o tome izveštavala štampa?

15 O: Da. U predizornoj kampanji, poruke hrvatskih političkih stranaka su
16 bile jako loše prema Srbima. Bilo je tu poruka i "Srbe na vrbe", i "Srbe ćemo
17 protjerati", i opštepoznate, a navešću neke... neke iz tih slučajeva. U vreme
18 osnivanja Hrvatske demokratske zajednice, tačnije na njihovoj konvenciji
19 osnivačkoj, čini mi se da je bila u dvorani "Vatroslav Lisinski", tadašnji
20 predsjednik Hrvatske demokratske zajednice, Franjo Tuđman, je izjavio da
21 Nezavisna Država Hrvatska, kvinsliška fašistička tvorevina iz Drugog svjetskog

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 rata nije samo puka fašistička tvorba, nego je i izraz povijesnih stoljetnih...
2 tisućljetnih, kako se... kako se on izrazio, želja hrvatskoga naroda.

3 Druga izjava je izjava Stjepana Mesića koji je rekao da će svi Srbi,
4 kada... kada oni završe tu svoju političku misiju, stati pod jedan kišobran. I
5 treća je takođe izjava Stjepana Mesića - mislim da su obadvije bile na području
6 Like, znači to je bilo blizu mjesta odakle sam ja, jedna je bila u Gospiću,
7 druga je bila u Brinju, a ta druga izjava je glasila da Srbi sa sobom mogu da
8 ponesu samo onoliko zemlje koliko... koliko im bude... koliko im se bude
9 zadržalo na opancima.

10 P: Kada govorite o opancima, to je vrsta obuće; je li tako?

11 O: Opanci su tradicionalna... da kažem u nekoj narodnoj nošnji, znači,
12 tradicionalna obuća srpska, tako rečeno.

13 P: Ove izjave koje ste pominjali kao karakteristične, koje ste Vi
14 zapamtili, izgovarane su, rekoste, na predizbornim mitinzima, na tim mitinzima
15 koji su prethodili prvim višestranačkim izborima; je li tačno?

16 O: Tačno.

17 P: Da li nam možete reći kakav je stav bio hrvatskih stranaka u to
18 vreme...

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvinite, gospodine Milovančeviću.
20 Možemo li da dobijemo da se u ovoj sudnici dešava svjedočenje svjedoka, a ne da
21 svjedoči branilac? Ova posljednja izjava - "izjave koje ste spomenuli, koje su
22 Vam ostale u pamćenju, one su zaista bile nešto što se ne zaboravlja, one su
23 rečene na raznim javnim skupovima koji su prethodili prvim višestranačkim
24
25
26
27
28
29
30

1 izborima; da li je to tačno", Vi svjedočite, Vi mu kazujete šta da kaže u svom
2 odgovoru.

3 G. MILOVANČEVIĆ: Razumeo sam Vas, časni Sude.

4 P: Svedoče, Vi ste pominjali prethodne izjave. Kojom prilikom su
5 izgovarane te izjave i pred kim su izgovarane?

6 O: Kao što sam ranije rekao, to su izjave visokih funkcionera Hrvatske
7 demokratske zajednice, kasnije i visokih funkcionera hrvatske države, Franje
8 Tuđmana i Stjepana Mesića. Izjave su bile u periodu predizborne kampanje 1990.
9 godine. Naveo sam i mjesta gdje se to desilo, znači u dvorani "Vatroslav
10 Lisinski" u Zagrebu na osnivačkoj skupš... na osnivačkoj konferenciji HDZ-a,
11 izjava Franje Tuđmana, i ove druge dvije izjave koje sam naveo su izjave
12 Stjepana Mesića sa skupova u Brinju i u Gospiću.

13 P: Kada spominjete gospodina Mesića, u pitanju je Stjepan Mesić koji je
14 bio političar u Hrvatskoj. Kakvu on funkciju danas ima?

15 O: Da. Govorim o Stjepanu Mesiću, tadašnjem pripadniku Hrvatske
16 demokratske zajednice, prvom tadašnjem predsjedniku Vlade Hrvatske, zatim član
17 Predsjedništva... bio... zatim je bio član Predsjedniš... izabran za člana
18 Predsjedništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije iz Hrvatske.
19 Nakon toga, po povratku u Hrvatsku, jedno vrijeme je bio predsjednik Sabora
20 Hrvatske i sada je, koliko znam, predsjednik Republike Hrvatske.

21 P: U vezi sa političkim programima hrvatskih političkih stranaka, da li
22 nam možete reći kakav je njihov stav bio prema saveznoj državi - Jugoslaviji?

23 O: U predizbornoj kampanji, sve ove hrvatske stranke, sem ovih
24
25
26
27
28
29
30

1 reformisanih, znači, i Hrvatska demokratska zajednica, Hrvatska socijalno-
2 liberalna stranka, Hrvatska seljačka stranka, Hrvatska stranka prava, znači, sve
3 one su se zalagale u predizborno vreme ili za... ili za konfedera...
4 konfederalnu, ovaj... konfederalno reformisanje Jugoslavije ili... ili za
5 razlaz. Dok su jedine stranke, hrvatske, koje su se zalagale do tada samo u
6 predizbornoj kampanji za fe... za federalnu državu su bile ove iz lijevog bloka.
7 To je Savez komunista Hrvatske Stranka - Demokratskih promjena Ivice Račana i
8 ova Socijalistička stranka.

9 P: U odnosu na momenat osnivanja svih ovih novih stranaka u Hrvatskoj
10 koje ste pomenuli, kada je formirana Srpska demokratska stranka, vremenski
11 gledano, pre ili posle njihovog formiranja?

12 O: Srpska demokratska stranka je formirana posle svih ovih hrvatskih
13 stranaka. Ona je, ponoviću još jednom, znači, zvanično osnovana 17. februara
14 1990. godine, a da časnom Sudu bude jasna otprilike ta slika, izbori u Hrvatskoj
15 su bili u aprilu, u drugoj polovini aprila 1990. godine. Znači to je bilo dva
16 mjeseca pred... pred... pred same izbore. Trebalo je da se urade sve te
17 predizborne radnje, predliste i sve ostalo. Tako da smatram da je Srpska
18 demokratska stranka osnovana jako kasno.

19 P: Molio bih da na monitoru pogledamo *exhibit number*... broj 138. To je
20 jedan dokument od 06.03.1990. godine. Pre nego što se pojavi na monitoru, ja ću
21 objasniti o kakvom se dokumentu radi. To je rešenje Republičkog sekretarijata za
22 pravosuđe i upravu Socijalističke Republike Hrvatske, koji nosi datum
23 06.03.1990. godine.

24 Da li pred sobom na monitoru imate...

25 O: Da.

26 P: Oprostite. Da li pred sobom na monitoru imate tekst ovog dokumenta. U

27

28

29

30

1 levom gornjem uglu, da li se vidi ko je doneo ovaj dokument? I na šta se ovo
2 rešenje odnosi?

3 Molio bih samo da se malo podigne u vis, da se vidi tekst ispod
4 /?rešenja/. Dovoljno je. Hvala.

5 O: Kao što piše na ovom dokumentu, njega je donio Republički
6 sekretarijat pravosuđe i upravu, a radi se o rješenju, u stvari o odobravanju i
7 upis Srpske demokratske stranke, znači o registraciji stranke u... kod nadležnog
8 organa u Republici Hrvatskoj.

9 P: Da li je Vama, svedoče, poznato da je Srpska demokratska stranka
10 osnovana ovog datuma i da je prošla ovu proceduru koja se pominje u ovom
11 rešenju?

12 O: Da.

13 P: Molio bih da pogledamo tačku 2 u ovom rešenju. Sada se na monitoru
14 nalazi tačka 1. U tački 2 pominju se ciljevi i zadaci Srpske demokratske
15 stranke. Da li nam možete pročitati šta tu u dokumentu stoji?

16 O: Svakako.

17 "Ciljevi i zadaci Srpske demokratske stranke su zalaganje za: ukidanje
18 partijske države, slobodu udruživanja u političke stranke, stvaranje uvjeta za
19 puno potvrđivanje duhovnog i kulturnog identiteta svakog jugoslavenskog naroda
20 posebno, nezavisno od toga u kojoj se federalnoj jedinici nalazio, osiguravanje
21 ustavne mogućnosti za osnivanje teritorijalnih autonomija u okviru federalnih
22 jedinica ukoliko stanovništvo na teritorijama sa posebnim etničkim sastavom ili
23 kulturno-povijesnim identitetom to referendumom odluči, utvrđiv..."

24 PREVODITELJICA: Molimo svjedoka da malo sporije čita za prevodioce.

25 SVJEDOK: "... utvrđivanje privatnog vlasništva kao činioca poduzetništva
26 i privrednog napretka, te širenje tržišnih ustanova, vođenje stalne brige o
27 stanju svih dijaspora srpskog naroda u Jugoslaviji, a posebno u Hrvatskoj."

28 G. MILOVANČEVIĆ:

29 P: Hvala Vam, svedoče. Dakle, stranka sa ovakvim ciljevima je
30 registrovana, upisana u registar ovoga datuma. Molio bih da pogledamo

1 obrazloženje ovog rešenja. Ono se nalazi na engleskom prevodu na strani 2, časni
2 Sude. Podignite, molim Vas, još tekst obrazloženja, da se vidi tekst. Strana
3 sledeća, molim Vas. Može li se na monitoru podići tekst, da se vidi tekst
4 obrazloženja? E, na ovoj strani broj... na strani 2, u samom vrhu stoji da je
5 zahtev osnovan. Da li nam možete pročitati tekst ispod njega, koji sadrži
6 obrazloženje zašto je taj zahtev osnovan? Radi se o tri stavke, moliću Vas.

7 O: "U provedenom postupku ustanovljeno je sljedeće:

8 1. Da je dana 17. veljače 1990. godine održana osnivačka skupština na
9 kojoj je osnovana, odnosno konstituirana Srpska demokratska stranka;

10 2. Da je statut Srpske demokratske stranke, koji je donesen na skupštini
11 održanoj 17. veljače 1990. godine u skladu sa odredbama Zakona o društvenim
12 organizacijama i udruženjima građana; i

13 3. Da su ispunjeni svi zakonski uvjeti za upis Srpske demokratske
14 stranke u Registar društvenih organizacija."

15 P: Hvala Vam. I samo da pogledamo kraj ovog dokumenta, sam kraj
16 dokumenta, dno dokumenta, u kome se u donjem desnom uglu nalazi pečat i oznaka
17 ko je doneo i potpisao rešenje. Da li vidite to?

18 O: Da.

19 P: Naznaka je... Ko je donosilac ovog akta, molim Vas?

20 O: Potpisan je republički sekretar, čini mi se, mr Ivan Fumić, a na
21 pečatu "Socijalistička Republika Hrvatska, Republički sekretarijat za pravosuđe
22 i upravu Zagreb".

23 P: Sa leve strane, naznačeno je kome je rešenje dostavljeno, pod 1) i
24 2). Hoćete nam pročitati kome je uručeno rešenje?

25 O: Pod 1) je dostavljeno Srpskoj demokratskoj stranci Knin, ul. Jove
26
27
28
29
30

1 Miodragovića 22, uz dostavnicu, i pod 2), Republičkom sekretarijatu za
2 unutrašnje poslove, radi znanja.

3 P: Hvala Vam, svedoče. Interesuje me da li je ovo što smo sada videli, u
4 ovom dokumentu, procedura koja je predviđena za registraciju svake političke
5 stranke pa uključujući i Srpsku demokratsku stranku?

6 O: Da, to je standardna procedura za registrovanje... tada za
7 registrovanje političkih organizacija u Hrvatskoj.

8 P: Hvala Vam. Ovaj dokument se može ukloniti sa monitora, s obzirom da
9 je dok... izved... uveden kao dokaz u spise. Interesuje me, s obzirom da ste
10 bili jedan od osnivača Srpske demokratske stranke, da li je u programu, u
11 statutu stranke bio sadržaj koji je nespojiv sa demokratskim i društvenim
12 principima prihvaćenim u to vreme u Jugoslaviji i u Republici Hrvatskoj.

13 O: Nije bio. Nije ni mogao biti, jer takva stranka ne bi mogla biti ni
14 registrovana. A kao što vidimo iz ovoga... iz ovoga dokumenta, stranka je
15 registrovana. Prema tome, ona je bila, što se tiče toga, ispravna.

16 P: Postavio sam ovo pitanje zbog toga što je bilo naznaka i bilo izjava
17 da se radilo o jednoj stranci sa nacionalističkom orijentacijom. Da li ste Vi u
18 Vašem radu kao funkcioner stranke i kao pripadnik stranke i u svakodnevnom
19 životu u ovom periodu od 1990. do 1995. godine nailazili na takvo obeležje koje
20 bi se mog... u radu stranke, koje bi se moglo nazvati nacionalistički?

21 O: Ne. Srpska demokratska stranka se nije mogla nazvati
22 nacionalističkom. Nacionalnom strankom Srba u Hrvatskoj - da, ali
23 nacionalističkom ni u kom slučaju.

24 P: S obzirom da ste jedan od osnivača, da li nam možete reći šta je
25
26
27
28
29
30

1 neposredni povod i stvarni razlog za stvaranje ovakve stranke u to vreme?

2 O: Povod za stvaranje Srpske demokratske stranke je bila potreba
3 političkog organizovanja srpskog naroda u Hrvatskoj. Dotada, Srbi su uglavnom
4 bili politički organizovani kroz Savez komunista Hrvatske. Međutim, on se
5 transformisao i, kao što ćemo kasnije vidjeti, izdao one svoje i principe, a i
6 obećanja iz predizborne kampanje, te je bilo nasušna potreba srpskog naroda u
7 Hrvatskoj da se formira jedna srpska stranka.

8 P: U odnosu na momenat kada je stranka osnovana, izbori u...
9 višestranački prvi izbori u Hrvatskoj održani su u aprilu i maju 1990. godine.
10 Možete li nam reći koja je stranka pobedila i kakav rezultat je ostvarila Srpska
11 demokratska stranka čiji ste bili član?

12 O: Izbori u Hrvatskoj su tada bili raspisani na republičkom i lokalnom
13 nivou. Oni su bili većinski. Stranka koja je odnijela uvjerljivu pobjedu na tim
14 izborima, bila je Hrvatska demokratska zajednica, pošto je za Hrvatski sabor
15 imala većinu u sva tri vijeća. Hrvatski sabor je tada bio konstituisan od tri
16 vijeća - vijeća opšt... društveno-političkog vijeća, vijeća opština i vijeće
17 udruženog rada. HDZ, koliko se sjećam, imao je dvotrećinsku većinu u dva od ta
18 tri vijeća. Jedino nije imao tu dvotrećinsku većinu u vijeću udruženog rada.
19 Srpska demokratska stranka, kao što sam ranije rekao, dosta je kasno osnovana -
20 17. februara, znači, eto ni dva... dva mjeseca pred izbore - i nije stigla u
21 dosta srpskih mjesta ni da osnuje odbore. A tamo gdje je osnovana, tamo je
22 uglavnom i pobijedila. Faktički, tada je Srpska demokratska stranka
23 organizaciono postojala samo na području opština sjeverne Dalmacije i južne

24

25

26

27

28

29

30

1 Like, tako da je na izborima za Hrvatski sabor osvojila pet mjesta. U Hrvatski
2 sabor su otišla tri predstavnika iz Knina, iz opštine Knin, jedan predstavnik iz
3 opštine Donji Lapac i ja iz opštine Gračac. Što se tiče izbora za lokalni
4 parlament, Srpska demokratska stranka je dobila apsolutnu većinu u opštinama
5 Knin, Gračac i Donji Lapac, a takođe je participirala, tačnije bila je vlast
6 zajedno sa ostalim odbornicima u opštinama Benkovac, Obrovac, Korenica i Glina,
7 i čini mi se, Vojnić.

8 P: Hvala Vam. Vrlo ste nam detaljno dali odgovor na ovo pitanje. Možda
9 bi za razumevanje opšte situacije, opšte pozicije u Saboru Hrvatske, tadašnjem
10 Saboru Hrvatske, bilo dobro da nam kažete koliko je u Saboru bilo poslanika ili
11 zastupnika, koliko je... rekli ste da je pet mesta osvojila SDS, i kako je
12 glasalo srpsko biračko telo u Hrvatskoj, ako o tome raspolažete nekim podatkom.

13 O: Da. Hrvatski sabor, koliko se sjećam, imao je našto oko 350 mjesta.
14 Od toga, Srba je bilo sveukupno oko 40-45, od toga, nas pet iz SDS-a i ovih
15 ostalih 40 je uglavnom bilo iz ovog tzv. lijevog bloka. Radi se, znači, o
16 stranci Ivice Račana, Savezu komunista transformisanom u Stranku demokratskih
17 promjena i tom... toj Socijalističkoj stranci, mislim da se predsjednik zvao
18 Mažar. Oni su se na izborima deklarativno zalagali za opstanak federativne
19 zajedničke države, međutim većina Srba, pogotovu u području sjeverne Like,
20 Korduna, Banije, zapadne Slavonije, istočne Slavonije i Baranje, pošto nije bilo
21 drugih predstavnika, pošto Srpska demokratska stranka tamo nije istakla
22 kandidate, glasala je... glasala je za ove predstavnike. Kasnije će se
23 ispostaviti da je ova... ovaj lijevi blok napustio svoja predizborna obećanja i
24 pristupio zajedno sa Franjom Tuđmanom i njegovim HDZ-om u realizaciju samostalne

25

26

27

28

29

30

1 Hrvatske i iznevjerio je, znači, one glasove Srba koje je dobio.

2 P: Hvala Vam. Da ne bi bilo nejasnoća u transkriptu, rekli ste u Saboru
3 je bilo 45 Srba, na koga to mislite? Govorite o zastupnicima, poslanicima ili...

4 O: Da, govorim o predstavnicima, znači, poslanicima ili kao što Hrvati
5 kažu, zastupnicima.

6 P: S obzirom na dužinu Vašeg odgovora, hoćete nam još jednom samo kratko
7 ponoviti – Srpska demokratska stranka je u Saboru imala koliko poslanika?

8 O: Srpska demokratska stranka u Saboru je imala pet poslanika.

9 P: Stranka demokratskih promena, bivši Savez komunista Hrvatske, na čelu
10 sa Ivicom Račanom, imao je koliko poslanika?

11 O: Ne mogu tačno da tvrdim, ali imao je negdje oko 40. To je... uzmite
12 aproksimativno gore-dolje neki jedan ili dva, ali otprilike o tolikom broju se
13 radilo.

14 P: Tih dakle 45 poslanika bili su poslanici za koje je glasalo srpsko
15 biračko telo; da li ste to rekli malopre?

16 O: Da.

17 P: S obzirom da je Hrvatska demokratska zajednica osvojila većinu u
18 Hrvatskom saboru i da su izbori završeni početkom maja 1990. godine, kakav je
19 politički razvoj događaja nakon toga? Šta se dešava što bi bilo značajno za
20 Sudsko veće i za naše razumevanje situacije, kada je u pitanju položaj Srba u
21 Hrvatskoj?

22 O: Položaj Srba u Hrvatskoj se sve više pogoršava. Dolazi do etničkog,
23 faktički, čišćenja Srba iz svih državnih institucija, prije svega iz policije,
24 zatim iz državnih organa i iz javnih preduzeća, znači preduzeća kojima je
25 osnivač bila država ili neki opštinski organi. Slikovit primjer toga je slučaj

26

27

28

29

30

1 kada su još u maju mjesecu za vreme utakmice Dinamo-Crvena Zvezda, cela jedna...
2 velik broj Srba smijenjen poslije i faktički ostao bez posla iz policije, a
3 kasnije se ustanovilo da je to bila jedna klasična namještaljka, da bi se
4 ustvari samo ovi ljudi... da bi ovi ljudi ostali bez posla. Napra... U stvari
5 desio se jedan incident na toj utakmici.

6 P: Pomenuli ste jedan detalj koji će Sudsko veće vrlo teško razumeti.
7 Dakle, radilo se o susretu dva fudbalska kluba. Odakle je bio jedan, odakle
8 drugi? I kažete da je došlo do incidenta. I ko je bio okrivljen za taj incident?
9 Samo nam to objasnite kratko, molim Vas.

10 O: Radilo se o utakmici Dinamo-Crvena Zvezda. Dinamo je klub iz Zagreba,
11 a Crvena Zvezda je klub iz Beograda - inače, većina Srba iz Krajine navija za
12 Crvenu Zvezdu - i došlo je do incidenta i prekida te utakmice. Pošto je određen
13 broj Srba radio u policiji, velika većina je nakon te utakmice smijenjena pod
14 izgovorom zbog incidenta na toj utakmici, znači.

15 P: Na taj problem radnih odnosa vratićemo se kasnije. Da li Vam je
16 poznato nešto o političkim promjenama, o ustavnim promjenama koje se dešavaju u to
17 vreme nakon prvih višestranačkih izbora?

18 O: Dolazi... Da. Dolazi do velikih političkih promjena. Hrvatska
19 demokratska zajednica, pošto je osvojila ovako ubjedljivu većinu, kreće u proces
20 promjene Ustava. Amandmani na Ustav, koliko se sjećam, su bili u julu mjesecu
21 1990. godine. Već tada se daje naznaka da će doći do... da će biti donesen novi
22 Ustav i da će u sljede... u tom novom Ustavu Hrvatska biti definisana samo
23 kao... samo kao država hrvatskog naroda. Srbi tako nešto ne prihvataju. Sa druge
24 strane, Srbi su krenuli u svoje organizovanje na koje su imali zakonsko pravo.
25 Ove opštine koje sam naveo, u kojima je SDS osvojio vlast, formirale su u junu
26 mjesecu Zajednicu opština sjeverne Dalmacije i Like, kojima su kasnije

27
28
29
30

1 pristupale i druge opštine. A na ovakav postupak Hrvatskog sabora, koji je
2 izbjegavao da... da se ustavne promjene obave na legalan način, zato što je
3 izbjegavao da formira komisiju za ravnopravnost naroda i narodnosti koja je
4 postojala u Hrvatskom saboru, koja je trebala da bude izabrana i kroz koju je
5 trebalo da prođe svaka tema koja se ticala ravnopravnosti naroda i narodnosti.
6 Ta komisija nije izabrana sve do 12. mjeseca 1990. godine i na taj način je
7 prenebregnuto i neke zakonske promjene, a i ovi amandmani, a takođe i Ustav
8 kasnije, koji je Hrvatska donijela bez Srba u 12. mjesecu 1990. godine.

9 P: Pomenuli ste, gospodine Ličina, ustavne promene i nameru tadašnjeg
10 rukovodstva Hrvatske da se Hrvatska definiše samo kao država hrvatskog naroda.
11 Možete li nam reći zašto je za srpski narod u Hrvatskoj bilo značajno da se te
12 promene ne dese i kako je on reagovao preko svojih političkih predstavnika? Već
13 ste deo odgovora i dali.

14 O: U svim, ne želeći da ulazim duboko... dublje u istoriju, ali u svim
15 ustavima od 1945. do 1990. Srbi su bili konstitutivan narod i normalno je da su
16 Srbi željeli da tako nešt... da tako i ostane. Zamislite isti takav slučaj da se
17 desi u nekoj evropskoj zemlji, u Belgiji, Švajcarskoj ili bilo kojoj zemlji koja
18 je višenacionalna, da se nekome drugom ukida pravo da budu narod.

19 P: Da li su srpski politički predstavnici, predstavnici srpskog naroda u
20 Hrvatskoj upućivali predloge ili amandmane na predložene promene Hrvatskog
21 ustava u kojima... I ako jesu, kakvi su to predlozi bili?

22 O: Pošto sam bio u Hrvatskom saboru, nijedan predlog kojeg su kako
23
24
25
26
27
28
29
30

1 predstavnicima Srpske demokratske stranke, tako ni ostali poslanici srpske
2 nacionalnosti, znači, koji su predlagali isto tako nešto, ništa od toga nije
3 bilo usvajano. Radilo se znači samo o tome da nas je ta glasačka mašinerija
4 preglasavala, iako na to nije imala pravo. Mi nismo bili manjina, mi smo bili
5 narod.

6 P: Da li nam možete dati objašnjenje, zašto je za Srbe u Hrvatskoj
7 toliko bilo važno da sačuvaju taj status naroda kada je u pitanju odlučivanje o
8 sudbini države i statusa?

9 O: Srbima su se u prošlom vijeku desila dva... Srbima sa područja
10 Hrvatske desila su se dva velika pogroma. Oba puta su se desila u sličnim
11 situacijama. Prvi put je bilo... to bilo u periodu 1941-1945. za vrijeme
12 Nezavisne države Hrvatske kada su Srbi stavljeni van zakona, a drugi put je to
13 bilo u ovom periodu od 1991-1995. I logično je bilo da i nasušno potrebno da mi
14 svakako štitimo to naše pravo da budemo narod, jer ako izgubimo to pravo, onda
15 smo postali lovina za odstrel, što se kasnije i pokazalo kao... kao istina.

16 P: Predloženim ustavnim promenama... predloženim ustavnim promenama
17 Ustava Hrvatske bilo je predviđeno da Srbi budu prevedeni u status nacionalne
18 manjine. Da li nacionalna manjina ima pravo i ustavnu mogućnost da odlučuje o
19 statusu države ili to pravo pripada samo narodu?

20 O: Nema. Kako je Ustav definisao, držav... znači, konstitutivnost i
21 državnost se odnosila samo na narod. Ako bi Srbi izgubili ovo svoje pravo da
22 budu narod, izgubili bi pravo na državu, izgubili bi pravo da odlučuju u kojoj i
23 u kakvoj državi žele da žive.

24 P: S obzirom da ste rekli da su amandmani srpskih predstavnika u Saboru
25
26
27
28
29
30

1 Hrvatske bili odbijani svi zaredom, kakva je bila delatnost srpskih političkih
2 predstavnika u tom julu mesecu 1990? Da li tu ima nekih značajnijih aktivnosti
3 koje bi vredelo pomenuti?

4 O: Najznačajniji događaj iz jula mjeseca 1990. godine je 25. jul, kada
5 je održan sabor u Srbu, o kome sam ranije govorio, znači, i na kom je formirano
6 Srpsko nacionalno vijeće, i na kojem je donešena Deklaracija o suverenosti i
7 autonomiji srpskog naroda.

8 P: Molio bih da na monitoru pogledamo *exhibit number... exhibit broj*
9 141. Pre nego što se pojavi na monitoru, radi se o Deklaraciji o suverenosti i
10 autonomiji srpskog naroda, koja je usvojena na Srpskom saboru održanom u Srbu
11 25. jula 1990. godine. U uvodnom delu ove deklaracije, gospodine Ličina, u
12 drugoj polovini samog uvodnog teksta pre deklaracije stoji da srpski narod koji
13 živi na istorijskim teritorijama objedinjenim u današnjim granicama SR Hrvatske,
14 Socijalističke Republike Hrvatske, donosi i objavljuje na Srpskom saboru u Srbu
15 dana 25. jula 1990. godine Deklaraciju o suverenosti i autonomiji srpskog
16 naroda. Možete li nam pročitati tačku 1 ove deklaracije, 1. pasus tačke 1?

17 O: "U granicama Socijalističke Republike Hrvatske koja je država i
18 srpskog naroda koji živi Socijalističkoj Republici Hrvatskoj, srpski narod je na
19 osnovu svojih geografskih, istorijskih, društvenih i kulturnih osobnosti...
20 osobnosti suveren narod na svim pravima... sa svim pravima koje sadržava
21 suverenost naroda."

22 P: Druga... drugi pasus je takođe interesantan. Molim Vas da i njega
23 pročitate.

24 O: "Srpski narod u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj ima puno pravo da
25 se u zajedništvu sa hrvatskim narodom ili samostalno, pri uspostavljanju novih
26 odnosa u Jugoslaviji, opredjeljuje za federativno ili konfederativno državno
27 uređenje."

28 P: Gospodine Ličina, Vi ste pomenuli da ste bili na ovome saboru. Sećate
29 li se Vi ovoga teksta?

30 O: Da. Da, sjećam se. Na tom saboru sam bio, na tom saboru sam i izabran

1 za člana Srpskog nacionalnog vijeća, o kome kasnije govori u ovom tekstu.

2 P: U ovom... u ovoj tački 1 deklaracije govori se o suverenosti srpskog
3 naroda koji živi na teritoriji tadašnje Socijalističke Republike Hrvatske i
4 naglašava se njegovo pravo da se opredjeljuje za federativno ili konfederativno
5 državno uređenje. Da li je to bio jedan od osnovnih razloga za insistiranje
6 srpskog stanovništva i naroda u Hrvatskoj i srpskih političkih predstavnika na
7 suverenosti srpskog naroda?

8 O: Svakako. Srbi su morali na ovaj način da postupe, zato što su znali
9 šta im se može desiti. Želim samo da kratko o jednoj stvari informišem časni
10 Sud. U banovini Hrvatskoj pred Drugi svjetski rat, Srba... tadašnja banovina
11 Hrvatska koja je otprilike obuhvatala teritoriju današnje Hrvatske, čak sa
12 jednim dijelom koji je obuhvatao i dio Hrvata u zapadnoj Bosni, ustvari u
13 zapadnoj Hercegovini, u... znači u toj... u toj banovini Hrvatskoj je bilo 37%
14 Srba, da bi genocidom u Drugom svjetskom ratu, raseljavanjem, Srbi pred ovaj rat
15 - mi tvrdimo da nije tako - ali samo bazirano na... na... na onim zvaničnim
16 statistikama, da bi Srba bilo 12%. Znači, Srbi su morali da sebe tako politički
17 definišu, da ne bi došli u poziciju da ih neko preglasava prostom... prostom
18 većinom u nekim određenim tijelima.

19 P: U tački 2 ove deklaracije o suverenosti i autonomiji, govori se o
20 pravu na autonomiju, pravu srpskog naroda u Hrvatskoj na autonomiju. Da li nam
21 možete pročitati 1. pasus ove tačke 2?

22 O: "Na osnovu svoje suverenosti, srpski narod u Hrvatskoj ima pravo na
23 autonomiju. Sadržaj te autonomije zavisiće od federativnog ili konfederativnog
24 uređenja Jugoslavije."

25 P: S obzirom da ste učesnik tog sabora, kakvo je rešenje bilo predviđeno
26 za slučaj federativnog uređenja Jugoslavije, a kakvo političko rešenje za slučaj
27 konfederalnog uređenja Jugoslavije?

28
29
30

1 O: Pošto sam učesnik, a i član Srpske demokratske stranke koja je bila i
2 politički inspirator ovog dokumenta, mogu da potvrdim da je naš stav bio
3 sljedeći. Ukoliko Hrvatska ostane federativna, znači ostane u f... ustvari,
4 ukoliko Savezna... Socijalistička Republika... Socijalistička Federativna
5 Republika Jugoslavija ostane federativna, Srbi se zalažu za kulturnu autonomiju.
6 Ukoliko se Juga definiše kao konfederativna zajednica, Srbi se zalažu za
7 teritorijalnu autonomiju. A ukoliko Hrvatska krene u otcjepljenje od
8 Jugoslavije, Srbi smatraju da i oni imaju pravo da se o tome izjasne, znači da
9 se srpski narod u Hrvatskoj izjasni u kakvoj i kojoj državi želi da živi.

10 P: Da bi uopšte imali mogućnost da se o takvom pravu u kojoj će državi
11 živeti izjasne, šta je za srpski narod u Hrvatskoj bilo neophodno da sačuva?
12 Koje svojstvo?

13 O: Pa, neophodno je bilo sačuvati ovo svojstvo, znači da smo suvereni
14 narod, da smo konstitutivan narod unutar Hrvatske. Znači to... to je suština...
15 suština naših političkih akcija tada.

16 P: S obzirom... Ova deklaracija je mnogo puta pominjana i interesantan
17 je dokument, gospodine Ličina. S obzirom na ove dve tačke, pogotovu na ovu tačku
18 2 koja govori o pravu na autonomiju i u slučaju federativnog državnog uređenja i
19 u slučaju konfederativnog uređenja, da li se predviđa za srpski narod u
20 Hrvatskoj bilo šta bilo šta više osim autonomije?

21 O: Ne. Znači, mi smo polazili od tih principa; ukoliko je federativno,
22 mi se zalažemo za kulturnu autonomiju, za redefinisane prava na jezik i ostale
23 stvari, a ukoliko dođe do konfederacije, mi se zalažemo za teritorijalnu
24 autonomiju. A... dakle mi nismo išli u secesionizam prije Hrvatske.

25 P: U tački 3 ovog dokumenta pominju se organi Srpskog sabora u Srbu i
26 kaže se da se kao politički predstavnik srpskog naroda u Hrvatskoj konstituiše
27 Srpski sabor koji zaseda u Srbu, a da je izvršni organ tog Srpskog sabora Srpsko
28
29
30

1 nacionalno veće. Da li je to bilo Srpsko nacionalno veće čiji ste Vi bili član?

2 O: Da, to je bilo Srpsko nacionalno vijeće čiji sam ja bio član. Inače,
3 Srpsko nacionalno vijeće je bilo sačinjeno od srpskih zastupnika u Saboru, zatim
4 od predsjednika opština u kojima su Srbi bili većina, predsjednika Srpske
5 demokratske stranke i predstavnika Srpske pravoslavne crkve.

6 P: Možete li nam pročitati, šta je u tački 4 ove deklaracije predviđeno
7 kao pravo Srpskog nacionalnog veća?

8 O: Tačka 4 kaže: "Srpsko nacionalno vijeće ima pravo da organizuje
9 plebiscitarno izjašnjavanje srpskog naroda po svim pitanjima bitnijim za njihov
10 položaj u Hrvatskoj i Jugoslaviji, kao i drugim pitanjima koja se tiču
11 ostvarivanja srpskog suvereniteta i autonomnosti."

12 P: Hvala Vam. Da li je ova deklaracija obuhvatila odnos srpskih
13 predstavnika prema promenama Hrvatskog ustava, tačkom 6 deklaracije? Možete li
14 je pogledati, gospodine Ličina, i pročitati, ako možete?

15 O: "Srpski sabor na zasjedanju u Srbu 25. jula 1990. godine proglašava
16 ništavnim za srpski narod u Hrvatskoj sve ustavne i zakonske promjene koje
17 negiraju njegov suverenitet kao naroda i umanjuju njegovo autonomno pravo."

18 P: Da li ove odrednice, po Vašem mišljenju, sadrže bilo kakav plan da se
19 teritorija Hrvatske otcepi, podeli, da se neko stanovništvo protera, da se
20 nekome samo zato što je druge nacije ili vere nanese zlo?

21 O: Ni u jednoj od tačaka ove deklaracije tako nešto ne stoji.

22 P: Hoćete li nam, gospodine Ličina, pročitati tačku 7, poslednju tačku
23 ove deklaracije?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: "Srpski narod u Hrvatskoj ne traži ništa više od onih prava koja
2 suvereni... koja drugi su... savremeni narodi Evrope odavno imaju i uživaju."

3 P: Da li nam možete reći da li je... da li ova deklaracija odražava i
4 Vaš politički stav i odnos prema statusu srpskog naroda u Hrvatskoj i prema
5 jugoslovenskoj krizi?

6 O: Svakako. Svakako, da.

7 P: Hvala Vam.

8 G. MILOVANČEVIĆ: Ovaj dokument se može ukloniti sa monitora. Hvala Vam.

9 P: U vezi sa odrednicom koju je sadržala ova deklaracija o pravu Srpskog
10 nacionalnog veća da zakaže referendum, odnosno, plebiscitarno izjašnjavanje
11 srpskog naroda po pitanjima od značaja za njegov položaj u Hrvatskoj i
12 Jugoslaviji, da li znate da li je Srpsko nacionalno veće takvu odluku donelo?

13 O: Da. Znači, sabor je bio 25. jula. Par dana... ne sjećam se tačno koji
14 je datum bio, par dana nakon toga Srpsko nacionalno vijeće održalo je svoju prvu
15 sjednicu u Kninu, i prva odluka koja je donešena je bila odluka o izjašnjavanju
16 Srba o autonomiji, koja je zakazana za 19. august, Preobraženje - pravoslavni
17 praznik.

18 P: Mnogo puta smo do sada, odnosno, mnogo puta ste Vi do sada u Vašim
19 odgovorima, gospodine Ličina, pomenuli autonomiju. Sam termin "autonomija"
20 govori, po Vama, šta, da jedna teritorija pripada državi i nalazi se u sastavu
21 države ili da se odvaja od države?

22 O: Autonomija bi trebala, kako ja to vidim, da bude sastavni dio jedne
23 države, ali sa određenim posebnim političkim i drugim pravima.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li je to bilo ono što su srpski predstavnici i srpski narod u
2 Hrvatskoj tražili u to vreme?

3 O: Da. Srbi su se zalagali, znači, za pravo na autonomiju, kao što sam
4 ranije objasnio, na višestepenu, znači, kulturnu ili... ili ovaj...
5 teritorijalnu, u zavisnosti kakav bude odnos prema saveznoj državi.

6 P: Molio bih da na monitoru pogledamo dokument sa liste 65ter Tužilaštva
7 pod oznakom 431. Dakle, 65ter exhibit broj 431. Pre nego što se ovaj dokument
8 pojavi na monitoru reći ću, da bismo dobili na vremenu, da se radi o jednom
9 novinskom izveštaju iz tog perioda, 31. juli 1990. godine. To je izveštaj
10 Tanjuga - to je domaća nacionalna agencija Jugoslavije - izveštaj od 17.39h. I
11 ovaj novinski izveštaj govori o odluci donesenoj od strane Srpskog nacionalnog
12 veća. Pre nego... kada se bude pojavio dokument, zamoliću Vas da ga
13 prokomentarišete.

14 Dakle, ne znam da li sam bio dovoljno precizan, da pomognem gospodi iz
15 Sekretarijata, radi se o dokumentu 65ter Tužilaštva 431; tako imam označeno pred
16 sobom.

17 Eh, ovo je taj dokument, odnosno novinski izveštaj. Možete li nam
18 pročitati prva dva pasusa ovog dokumenta?

19 O: "U skladu sa odlukom donesenoj" - donesenom valjda, ovo je pogrešno -
20 "na skorašnjem okupljanju u Srbu, na večerašnjoj ustavnoj sjednici" - ili
21 konstitutivnoj trebalo bi biti - "Srpsko nacionalno vijeće donijelo je odluku o
22 sazivanju referenduma, na kome bi se Srbi u Hrvatskoj izjasnili da li žele
23 autonomiju. Predsjednik srpske demokratske partije, Jovan Rašković, je naglasio
24 da bi ovo bio odgovor hrvatskim vođama, koji tvrde da samo mali broj
25 pravoslavnog stanovništva u Hrvatskoj želi srpsku autonomiju u republici."

26

27

28

29

30

1 P: Da li je ovaj novinski izveštaj tačno odznačio /sic/ sadržaj sednice
2 koja je održana, Srpskog nacionalnog veća, 31. jula 1990. godine? I da li je to
3 odluka u čijem donošenju ste Vi učestvovali?

4 O: Da. Da, tačno je.

5 P: U ovom novinskom članku pominje se izjava gospodina Raškovića. Šta to
6 gospodin Rašković naglašava, kada govori o razlozima za raspisivanje
7 referenduma?

8 O: Pa, hrvatska vlast u to vreme na... po... pokušala je... ona je
9 uspostavljala kontakt sa SDS-om, međutim SDS nije mogao da prihvati da se
10 Hrvatska ustavno redefiniše. Nakon toga, oni su pokušali da predstave SDS kao
11 manjinu koja... da je... pošto to SDS formalno jeste bio, međutim to je bilo
12 čisto stvar iz proceduralnih razloga, što sam ranije objasnio zašto - zato što
13 nismo mogli... nismo na vreme bili osnovani. A ovo je bila prilika da se ustvari
14 vidi... vidi politička volja srpskog naroda u Hrvatskoj. Sad nakon... to je bilo
15 već na... par mjeseci nakon izbora, da se is... da se ispita politička volja i
16 kako se... kako se oni... kako se srpski narod u Hrvatskoj odnosi prema... prema
17 ovim zahtjevima.

18 P: Hvala Vam. Molim Vas da pročitate sljedeća dva pasusa ovog izveštaja.

19 O: "Referendum će se održati u Hrvatskoj između 19. augusta...

20 PREVODITELJICA: Prevodioci mole da čitate sporije, molim Vas.

21 SVJEDOK: "Referendum će se održati u Hrvatskoj između 19. augusta i 2.
22 septembra ove godine. Srpsko nacionalno veće je na današnjoj sednici odbacilo
23 sve izmene i dopune ustava hrvatske republike, usvojene od strane hrvatske
24 nacionalne skupštine. Veće takođe odbacuje upotrebu hrvatskih nacionalnih
25 simbola, naročito grb, kao simbole hrvatske republike, posebno tamo gde su Srbi
26 u većinskom broju."

27 G. MILOVANČEVIĆ:

28 P: Hvala Vam. Da li je ova poslednja rečenica izveštaja, koja govori da
29
30

1 je predsednik nacionalne skupštine Knin, Milan Babić, izabran za predsednika
2 veća, da li je ta rečenica u izveštaju tačna?

3 O: Pa, netačna je formalno, zato što bi trebalo da stoji "predsjednik
4 Skupštine opštine Knin". I isto gore u ovim nazivima, znači, u ovome pasusu
5 iznad, gdje stoji "hrvatske republike", znači trebalo bi da bude "Republike
6 Hrvatske" i "od strane hrvatske nacionalne skupštine" - to se zvao Hrvatski
7 sabor... Sabor, u stvari, Republike Hrvatske. Suštinski je tačna, ali je...
8 netačni su neki nazivi.

9 P: Hvala Vam.

10 G. MILOVANČEVIĆ: Predlažem, časni Sude, da se ovaj 65ter exhibit uvede u
11 predmet kao dokaz Odbrane.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Nemam prigovora, časni Sude.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Black.

14 Dokument se uvodi u spis. Molim da dobije broj dokaznog predmeta.

15 TAJNIK: [simultani prijevod] Dokument će postati dokazni predmet 871.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala lijepo.

17 Izvolite, gospodine Milovančević.

18 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

19 P: Gospodine Ličina, malopre ste dali Vaše viđenje razloga zbog kojih
20 gospodin Jovan Rašković, profesor, akademik i osnivač Srpske demokratske
21 stranke, navodi da su razlozi za ovaj referendum tvrdnja hrvatskih vlasti da
22 manjina srpskog stanovništva podržava autonomiju. U vezi sa tim, vratićemo se na
23 rezultat prvih višestranačkih izbora i pitanje bi bilo sledeće: šta se dešava
24
25
26
27
28
29
30

1 sa poslanicima koje su... koje je srpsko glasačko telo... biračko telo izabralo
2 na listi Stranke demokratskih promena Ivica Račana? To je bivši Savez komunista
3 Hrvatske. Vi ste počeli nešto o tome da govorite, ali je bitno za razumevanje
4 cele ove situacije na teritoriji tadašnje jugoslovenske republike Hrvatske.

5 O: Dakle, ovako. Stranka demokratskih promjena i uopšte taj kompletan
6 lijevi blok na čelu sa Ivicom Račanom u predizbornoj kampanji nastupao je sa
7 porukama da se zalaže za... za zajedničku, za federativnu državu, za... za...
8 zajedničku državu Jugoslaviju. Te poruke su prije svega prihvaćene bile od Srba
9 i kao takva... kao takve... Stranka demokratskih promjena je ušla kao druga
10 stranka po snazi u Hrvatski sabor, velikim dijelom zahvaljujući glasovima Srba.

11 Međutim, ta stranka napušta po ul... odmah po ulasku u Sabor, njezino
12 rukovodstvo i članovi hrvatske nacionalnosti napuštaju takav politički program i
13 potpuno prihvataju politiku hrvatskog vodstva na čelu sa Franjom Tuđmanom. To se
14 kasnije vidjelo i u formiranju tzv. Vlade nacionalnog jedinstva, u kojoj je za
15 potpredsjednika izabran Zdravko Tomac, visoki funkcioner SD... Stranke
16 demokratskih promjena, a za ministra obrane general Martin Špegelj, takođe
17 visoki funkcioner Stranke demokratskih promjena. Srbi su, dakle, od te stranke
18 bili iznevjereni. Većina članova je prešla ili prišla SDS-u. Tako da dolazi do
19 potpuno drugačije političke slike u Hrvatskoj nakon izbora.

20 P: U vezi sa ovom političkom promenom koju pominjete u ponašanju Stranke
21 demokratskih promena, za koju je većina Srba u Hrvatskoj glasala, možete li nam
22 samo kratko u jednoj rečenici reći u čemu se ta promena sastojala? Pre izbora,
23 njihov izborni program je bio za kakvu državu, a nakon izbora za kakvu državu?

24 O: Prije izbora, Stranka demokratskih promjena bar deklarativno zalagala
25
26
27
28
29
30

1 se federativnu... za federativno uređenje savezne države. Poslije izbora, ona
2 potpuno mijenja svoj program. Najprije se zalaže, isto kao i HDZ, za
3 konfederaciju, a kasnije i za otcjepljenje, što se vidi uostalom u učešću
4 njihovih članova u toj zaj... njihovoj zajedničkoj vladi.

5 P: Takav politički preokret, kažete, doveo je do toga da su poslanici
6 koji su bili na listi te Stranke demokratskih promena, za koju je glasala većina
7 Srba, počeli da prilaze Srpskoj demokratskoj stranci.

8 O: Tako je.

9 P: Bavićemo se detaljnije nešto kasnije ovim plebiscitarnim
10 izjašnjavanjem, referendumom od 19.09... od 19.08.1990. do 02.09. Dakle to je
11 bilo izjašnjavanje o srpskoj autonomiji.

12 Sada bi možda bilo interesantno samo da nam kažete kako se srpsko
13 stanovništvo u Hrvatskoj izjasnilo na tom izjašnjavanju u pogledu srpske
14 autonomije. Kako je glasalo?

15 O: Srpsko stanovništvo u Hrvatskoj listom je glasalo za srpsku
16 autonomiju. Mislim da je procent bio preko 97-98%, ne znam sad tačno podatak,
17 ali vjerovatno postoji... negdje postoji u dokumentaciji tačan podatak.

18 P: Kada je Srpsko nacionalno veće 31.07.1990. godine zakazivalo
19 plebiscitarno izjašnjavanje stanovništva, da li je to... takva odluka, takva
20 politička odluka o plebiscitu bila nešto što je neustavno, nezakonito i
21 zabranjeno ili nedozvoljeno?

22 O: Ne, to nije bilo nedozvoljeno. Plebiscit je, po mom shvatanju,
23 najdemokratskiji oblik izjašnjavanja. Prema tome, ja ne vidim u tome ništa
24 ilegalno, ništa zabranjeno. Zabranjeno je kad nešto radite na silu, a ovdje se

25

26

27

28

29

30

1 nije radilo o nikakvoj sili, nego o jednom demokratskom izjašnjanju naroda.

2 P: Pri tome se radilo o izjašnjanju o autonomiji srpskog naroda u
3 okviru Hrvatske; da li je to tačno?

4 O: Da. I to izjašnjanje nije definisalo tu autonomiju, znači nije
5 definisalo da li kulturna, da li... nego radilo se samo o pravu na... srpskog
6 naroda na autonomiju i na suverenost.

7 P: Malopre ste objasnili da nije bilo rezultata u pokušajima da se do
8 rešenja dođe političkim putem, pregovorima, mirnim putem. Da li nam možete reći
9 kako je... kako su tadašnje hrvatske vlasti reagovala na odluku Srpskog
10 nacionalnog veća od 31.07.1990., da se održi referendum od 19. avgusta do 2.
11 septembra 1990?

12 O: Tadašnja hrvatska vlast je silom pokušala da spreči referendum.
13 Uostalom, to se vidi po tome što je 17.08. krenula sa transporterima,
14 helikopterima /sic/ znači da zabrani jedan demokratski vid izjašnjanja.
15 Krenuli su u pravcu Benkovca, Gračaca, Knina i ostalih srpskih mjesta.

16 P: Mi smo o tim dešavanjima ovde u toku suđenja čuli i neka drugačija
17 objašnjenja, pa me interesuje, gospodine Ličina, na osnovu čega Vi tvrdite da
18 su... da je hrvatska vlast silom krenula da spreči takvo izjašnjanje. Da li
19 nam to možete objasniti?

20 O: Svakako. Mogu Vam to objasniti, zato što o tome imam lično iskustvo.
21 17.08. je inače bio zadnji dan, faktički, mog boravka ili života u Zagrebu; tad
22 sam zadnji dan radio u ovoj mojoj firmi.

23 P: Izvinite. Oprostite što Vas prekidam, molim Vas. /?Uvek/ recite i
24 godinu. Dakle 17...

25

26

27

28

29

30

1 O: 17.08.1990. godine.

2 Znači, ja, taj dan, pošto je to bio petak, vikend, krenuo sam kući,
3 ustvari u Gračac kod majke, a normalno, krenuo sam i na... pošto je za vikend i
4 zakazan, znači, za nedelju je bio zakazan taj referendum. Krenuo sam kući i išao
5 sam autobusom iz smjera Zagreba prema Gračacu. To je... od Zagreba do Gračaca je
6 nekih 220 km. Na putu prema Grača... na... na... jedno... otprilike 70-ak
7 kilometara od Gračaca nalazi se Korenica, to je sledeće opštinsko mjesto, i tu
8 sam lično vidio hrvatske transportere, narod koji se... izašao i pobunio. I
9 znači bili su tu hrvatski transporteri. Autobus je zaustavljen. Ja sam sa
10 nekoliko ljudi, onako kroz prozor iz autobusa, razgovarao šta se dešava. Oni su
11 mi rekli da su kod Gračaca barikade i da se ove jedinice spremaju da upadnu u
12 Gračac. Ja sam tada... pošto je autobus skrenuo sa tog magistralnog puta i...
13 od... znači to je put od Zagreba prema Zadru, skrenut je preko Ljubova za
14 Gospić, ja sam u Gospiću izašao.

15 Pošto je on dalje nastavljao put za Zadar preko Karlobaga i Nina, ja sam
16 izašao u Gospiću i iz Gospića sam nastavio put vozom za Gračac. I znači, negdje
17 u večernjim časovima sam stigao kući u Gračac.

18 P: Hvala Vam, gospodine Ličina. Pre nego što nastavim sa pitanjima, da
19 bi Sudsko veće imalo... se lakše snašlo, na strani 25 atlasa, u kvadrantu D1,
20 otprilike po sredini, nalazi se mesto Titova Korenica. To je mesto o kome govori
21 svedok kada opisuje svoj put od Zagreba, koji se gore... nalazi gore na severu,
22 ka Gračacu, ka mestu koje se nalazi inače u kvadrantu D2 na ovoj strani.

23 Vi kažete ušli ste u Titovu Korenicu i videli ste transporter. Šta je to
24 transporter? Da ne bi bilo zabune, opišite nam...

25 O: Transporter je kod nas kolokvijalni naziv za borbeno vozilo, znači
26 policijsko borbeno vozilo, točkaš, nije gusjeničar, recimo, možemo tako da ga
27 definišemo.

28 P: To je putničko oklopljeno, neoklopljeno?

29 O: Oklopljeno... oklopljeno vozilo sa naoružanjem; ne znam da li je neka
30

1 vrsta mitraljeza na njemu, ne znam sad tačno, ali znači transporter tako
2 izgleda.

3 P: Vi ste... Dakle to se dešavalo 17.08?

4 O: Da, 17.08. popodne.

5 P: Da li imate saznanja šta se dešavalo u drugim delovima Krajine ili
6 Republike Hrvatske... Socijalističke Republike Hrvatske u to vreme toga dana? Da
7 li ste to saznali...

8 O: Paralelno sa ovim procesom dešava se još nešto. U opštinama u kojima
9 su Srbi bili većina, hrvatska vlast, u nekim manjim dijelovima tih opština gdje
10 je bilo hrvatskog stanovništva, formira nove policijske stanice. Tako znam da je
11 kod nas u opštini Gračac, na području Lovinca, formirana policijska stanica. Na
12 području opštine Obrovac stanica je bila formirana, mislim, na području Kruševa.
13 Na području opštine Knin, stanica takva je bila formirana u Kijevu. Na području
14 opštine Titova Korenica, mislim da je bila stanica Podlapači. I u Glini, mislim
15 da je bila u Viduševcu.

16 U isto vreme, od dotadašnjih redovnih policijskih stanica koje su bile u
17 opštinskim mjestima koja sam, evo, ranije naveo, znači Gračac, Obrovac,
18 Benkovac, Knin, Korenica, iz tih se... iz tih se stanica izuzima naoružanje
19 rezervnog sastava policije. A ponovo kažem, istovremeno se naoružava i stvaraju
20 se nove jedinice policije u mjestima u kojima do tada nisu postojale.

21 P: Kakva je bila reakcija srpskog stanovništva na takva događanja? Vi
22 ste pominjali nešto u vezi sa Gračacom /sic/, da li imate podatke za druga
23 mesta?

24 O: Znam da je u Gračacu i u Benkovcu - u Gračacu znam, pošto sam dakle
25 tamo vikendom odlazio, a kasnije i živio - bila je velika uznemirenost. Narod je
26 opravdano bio uznemiren. Bila je priča da su preko noći komandiri ili načelnici
27 tih stanica iznosili naoružanje i bukvalno je skoro došlo do linča... linča tih
28 ljudi.

29
30

1 P: Da li ste čuli za barikade? I ako jeste, kada i o čemu se tu radilo?

2 O: Barikade se pojavljuju upravo tada, 17.08. Pošto Hrvatska, kao što
3 sam rekao, kreće sa policijskim snagama, stvaraju se nove policijske stanice u
4 ovim mjestima koja sam naveo. U toku noći, oružje se izuzima iz srpskih opština,
5 i normalno je da je narod bio uznemiren.

6 P: Da li ste imali priliku da vidite neku barikadu? Ko ih je postavljao?
7 Od čega su bile sastavljene? Da li je tu bilo naoružanih ili nenaoružanih ljudi?
8 Možete li nam nešto to...

9 O: Pa, barikade su bile... barikade su bile tipično nešto što se
10 dešavalo, znači, ono što je... gdje je narod se faktički samoorganizovao.
11 Recimo, barikada jedna je bila, tako da ljudi sruše nekolike jele, pa...
12 preko... preko ceste ili naspu pijesak ili tako nešto, a oko toga nekim svojim
13 ličnim ili lovačkim naoružanjem stoje i pokušavaju da spreče da se upadne u ta
14 naša mjesta.

15 Zašto se to dešavalo? Pa, logično je - Srbi imaju jako pamćenje na ono
16 što im se dešavalo 50 godina ranije; poklani su, u mnogo mjesta smanjen je
17 njihov broj i logično je bilo da postoji uznemirenost i da se ljudi boje.

18 P: U vezi sa...

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvinite. 17. augusta koje godine su
20 bile podignute barikade?

21 SVJEDOK: 17. augusta 1990. Časni Sude, ovo što govorimo, to je, znači,
22 sve se odnosi na 1990. godinu.

23 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala Vam. Časni Sude, možda bi sada bio momenat da
24 napravimo pauzu.

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Napravićemo pauzu i vratićemo
2 se u 15 minuta do 6.00h.

3 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prijevod] Molim ustanite.

4 ... Početak pauze u 17.16h

5 ... Sjednica nastavljena u 17.46h

6 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prijevod] Molim ustanite.

7 Izvolite sjesti.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možete nastaviti, gospodine
9 Milovančević.

10 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

11 P: Pre pauze, gospodine Ličina, govorili smo o pojavljivanju barikada.
12 Pominje se termin "balvan revolucija". Da li ste Vi čuli za takav termin?

13 O: Čuo sam za termin "balvan revolucija". To je bio... to je bila neka
14 vrsta pejorativnog naziva za... za te srpske barikade.

15 P: Vi ste bili jedan od osnivača i rukovodilaca SDS-a u Vašem mestu.
16 Kažete da ste se iz Zagreba vraćali u Gračac 17.08. i da ste usput već videli
17 barikade. Da li ste Vi učestvovali u osnivanju i formiranju tih barikada ili
18 SDS? Možete li nam nešto o tome reći?

19 O: Ovako. Ja sam dakle taj dan putovao iz Zagreba. Prema tome, nisam
20 mogao ni da učestvujem u njima, pošto nisam tu bio prisutan. Barikade su bile
21 narodno samorganizovanje, nisu ni imale nikakvu organizaciju u tom smislu, da
22 je znači neka partija ih organizovala ili tako nešto. Narod se... jednostavno
23 uplašen opštom situacijom, pritiskom, razoružavanjem naših policijskih stanica u
24 srpskim opštinama, stvaranjem novih policijskih stanica koji su kasnije bili
25 generatori krize, narod se opravdano uplašio i barikade su samo bile logičan
26 slijed događaja.

27

28

29

30

1 P: Mi smo imali prilike da čujemo i drugačija razmišljanja, da su te
2 barikade služile za maltretiranje, kako se obično kaže, nesrpskog stanovništva,
3 dakle hrvatskog, da su imale neku drugu ulogu. Da li Vi nešto znate o tome?

4 O: Ja tako nešto ne znam. Barikade su imale obrambenu ulogu. Same po
5 sebi, barikada je nešto što je defanzivno, znači ono nikoga ne napada, nego se
6 brani od nečega što treba da... da napadne. Prema tome, ono ne može da bude
7 pretnja. Da li je bilo pojedinačnih ispada na svim mjestima, to niko ne može da
8 tvrdi da li je bilo nekih slučajeva, pojedinačnih nekih ispada, ali generalno,
9 barikade su bile način srpske zaštite od... od budu... od onoga što je trebalo
10 da se desi Srbima.

11 P: Pored Gračaca, da li je tih barikada bilo u drugim mestima i na
12 drugim područjima? Da li znate nešto o tome?

13 O: Da. Barikade su bile oko Gračaca, Knina, Benkovca, Obrovca, znači u
14 principu oko većine tih srpskih opština u to vrijeme.

15 P: Pomenuli ste da ste hrvatske oklopne transportere videli u području
16 Titove Korenice. Da li je u području iznad Zadra bilo takvih pokušaja ka mestima
17 Benkovcu, Obrovcu ili drugim mestima? Da li ste nešto o tome čuli?

18 O: Da, čuo sam. Kada... znači ovo područje o kome govorimo, kada krenete
19 znači iz Zagrebe i pravca sjevera, onda nailazite na Korenicu i Gračac. A sa
20 donjeg... sa dalmatinske strane, znači od Zadra, Šibenika, Splita, onda ide
21 se... nailazi se na Obrovac, Benkovac, Knin. I takvi slu... isti takav slučaj je
22 bio, koliko mi je poznato, u Benkovcu, isto ovako, ovaj slučaj sa izuzimanjem
23 oružja i sa... i sa tim strahom naroda koji se pojavio, i koliko mi je bilo
24 poznato, mislim da je jedan helikopter /sic/ bio upućen, hrvatskog MUP-a, koji
25 je krenuo u pravcu Benkovca, ali ga je avion Jugoslavenske narodne armije
26 vratio.

27

28

29

30

1 P: Da li znate nešto o tome da je u Kninu bilo proglašeno ratno stanje
2 17.08.1990. godine?

3 O: 17.08.1990., kao što sam rekao, ja sam taj dan doputovao i čuo sam od
4 drugih da je tadašnji predsjednik Opštine Knin, Milan Babić, proglasio ratno
5 stanje, pa je to nešto negirao otprilike, ali čuo sam... čuo sam znači iz... od
6 drugih ljudi.

7 P: Barikade su postavljene, kažete, i da li je nakon svega toga došlo do
8 održavanja referenduma? U kakvim okolnostima i ko je učestvovao na referendumu?
9 Gde je referendum održan?

10 O: Referendum je održan u znači svim... svim srpskim opštinama gdje su
11 Srbi bili na vlasti. Koliko mi je poznato, to je bilo u području Dalmacije u
12 opštinama Knin, Benkovac, Obrovac i Drniš, zatim u Lici na području opština
13 Gračac, Donji Lapac, Korenica i dalje na Kordunu i Baniji.

14 A takođe referendum se održavao i u nekim mjestima gdje su Srbi bili
15 manjina, ali je on sprečavan. Bilo je nasilja, bilo je... čak je bilo i paljenja
16 nekakvih listića i svega toga. Znači, sprečavan je u područjima gdje su Srbi
17 bili manjina, ali značajna manjina, recimo gdje su činili 30-ak ili 40%, tu je
18 sprečavano, a pogotovo u gradovima.

19 Htio bih da podsjetim časni Sud da su Srbi, osim u ovim područjima gdje
20 su... gdje su bili većina, da su... da ih je bilo jako puno i u urbanim
21 dijelovima Hrvatske, prije svega u Zagrebu, Splitu, Rijeci, tako da je po nekim
22 našim podacima, samo u Zagrebu bilo preko 100.000 Srba. Njihovo izjašnjavanje
23 uglavnom je prekidano, sprečavano. Za... Iz tog razloga referendum je bio
24
25
26
27
28
29
30

1 produžen do... do 2... do 2. septembra. Inače, 90% referenduma je faktički
2 održano u tih prvih par dana, taj vikend faktično, taj 19-og.

3 P: S obzirom da je taj referendum bio predviđen kao izjašnjavanje
4 stanovništva srpske nacionalnosti, da li je na području koje je obuhvata... gde
5 su Srbi bili većina u tadašnjoj Republici Hrvatskoj, da li je postojala bilo
6 kakva zabrana ili ograničenje za stanovnike drugih nacionalnosti da se na tom
7 referendumu izjašnjavaju? Da li je branjeno...

8 O: Ne.

9 P: ... Hrvatima ili nekome drugome?

10 O: Ne, nije postojala zabrana. Ljudi su izlazili i glasali. Ja čak znam
11 i neke Hrvate koji su živili u Gračacu, koji su dolazili i glasali na
12 referendumu.

13 P: Pomenuli ste da je velika većina stanovništva srpske nacionalnosti na
14 tom referendumu izjasnila za srpsku autonomiju i za suverenitet srpskog naroda.

15 O: Da.

16 P: Da li su predstavnici srpskog naroda imali priliku da o rezultatima
17 referenduma upoznaju Sabor Hrvatske i organe vlasti u Hrvatskoj?

18 O: Referendum je, dakle, bio 19. augusta 1990. godine. Nekoliko dana
19 nakon toga, mislim da se radilo o 26. augustu, održana je sjednica Sabora
20 Republike Hrvatske. Veče uoči toga, Izvršni odbor Srpske demokratske stranke
21 održao je sjednicu i odlučeno je da se na tu sjednicu ide, ustvari da ide jedan
22 predstavnik, to sam bio ja, i da se iznesu stavovi znači i zaključci sa sabora u
23 Srbu i dakle već... pošto nam je... pošto je 95% referenduma već bilo faktički
24 završeno u onome brojčanom smislu, i da se iznesu i ti stavovi sa referenduma.
25 Tako da sam ja taj... taj put išao u Sabor i... i... ovaj... iznio te... iznio
26 te stavove.

27

28

29

30

1 Na toj sjednici bilo je dosta pritisaka. Tu je bilo kompletno državno
2 rukovodstvo Hrvatske, na čelu sa Franjom Tuđmanom. Na toj sjednici, dotadašnji
3 predsjednik Vlade Stipe Mesić je otišao na mjesto za člana predsjedništva, znači
4 izabran je za člana Predsjedništva SFRJ, a na njegovo mjesto došao Josip
5 Manolić, a Mesić je, dakle, došao na mjesto dotadašnjeg člana Stipe Šuvara. Tako
6 da su bili svi prisutni na toj sjednici. Ja sam tada prenio te naše stavove i
7 odluku Srpske demokratske stranke da, do daljnjeg, zbog ovakvog... zbog postupka
8 Hrvatske, koja jedan demokratski način izjašnjavanja, znači, to naše
9 izjašnjavanje koje smo mi zvali referendum, tačno... ispravno je ustvari bilo
10 baš izjašnjavanje, da to naše izjašnjavanje spreči silom, da iz tog razloga
11 Srpska demokratska stranka zamrzava rad u Hrvatskom saboru.

12 P: Da li je nakon takve informacije i nakon svega toga što se desilo na
13 referendumu i takvog ishoda došlo do nekih političkih dogovora, do poboljšanja
14 situacije ili je situacija išla ka gore?

15 O: Situacija je išla ka gore. Hrvatska vlast, umjesto da nas pozove da
16 se dogovorimo u vezi toga, nije reagovala nikako. Nastavila se i dalje kriza,
17 tako da već u 9. mjesecu dolazi do upada policije... Hrvatske policije u
18 Petrinju. To je slučaj kada je narod u opštini Petrinji... inače, Petrinja je
19 opština sa srpskom većinom na području Banije, kada je narod, uplašen od tih
20 snaga policije, pobjegao u kasarnu Jugoslavenske narodne armije "Vasilj Gaćeša".

21 P: Govorili...

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvinite. Ne razumijem šta
23 podrazumijevate pod ovim "hrvatske vlasti, umjesto da nas pozovu na razgovore,
24 nisu uspjele da odgovore".

25 Da dogovore šta, ako je trebalo da vas pozovu na razgovore?

26

27

28

29

30

1 SVJEDOK: Časni Sude, dotada je Hrvatska pokušavala da predstavi da stav
2 Srpske demokratske stranke, da je to stav manjine srpskog naroda u Hrvatskoj.
3 Međutim, referendum sa ovakvim ogromnim odazivom i sa ovakvim rezultatom, nama
4 je dao za pravo da smo mi upravo pravi reprezent... politički reprezentanti,
5 reprezentanti Srba u Hrvatskoj i da kao takvi očekujemo da... da aktuelna hrvatska
6 vlast sa nama treba o tome da razgovara, o daljim... o sprečavanju daljih sukoba
7 i o daljem redefinisaniu odnosa.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ali, na šta je trebalo da odgovore?
9 Šta je trebalo da odgovore?

10 SVJEDOK: Trebalo je da odgovore na... na stav o tome da većina s... da
11 se... da je, znači, kompletan maltene srpski narod u Hrvatskoj se zalaže za
12 srpsku autonomiju i suverenost i da nikako ne može da dođe do izmjena Ustava, u
13 kojem će Hrvatska postati država samo hrvatskog naroda, a ne više srpskog.
14 Dakle, to je bilo očito da se takvi naši proklamovani stavovi su dobili i
15 potvrdu i na... na tom izjašnjanju.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

17 Možete nastaviti, gospodine Milovančević.

18 G. MILOVANČEVIĆ: U vezi... Hvala, časni Sude.

19 P: U vezi sa pitanjem koje je postavio časni sudija Moloto, dakle,
20 pomenuli ste u Vašim odgovorima da nakon prvih višestranačkih izbora, koji su
21 bili u aprilu i maju 1990. godine, dolazi do inicijative za promenu Hrvatskog
22 ustava, kojom bi Srbi bili izbačeni iz Ustava kao narod. Kada ste sada
23 odgovarali na pitanje časnog sudije Molotoa, na šta je to trebalo da odgovore
24 hrvatske vlasti, možete li nam reći direktno kakva su bila očekivanja Srba?
25 Dakle, da to razjasnimo, da li su očekivanja Srba bila da će doći ili da neće
26 doći do ustavnih promena? Šta su Srbi želeli?

27 O: Srbi su želeli da do takvog načina ustavnih promjena ne dođe. Dakle,

28

29

30

1 Srbi su sa ovim referendumom jasno dali do znanja, da ne može da dođe do
2 ustavnih promjena u kojima će se Srbi svesti na nacionalnu manjinu sa
3 dotadašnjeg statusa naroda.

4 P: Rekli ste da tadašnje hrvatske vlasti nisu imale odgovor na ovakve
5 zahteve, vas, kao predstavnikâ srpskog naroda. Pomenuli ste situaciju u
6 Petrinji. Ko je to u Petrinji intervenisao i zašto je narod bežao u kasarnu? Od
7 koga je bežao?

8 O: U Petrinji je došlo do upada policijskih snaga Hrvatske u... mislim i
9 nekih... da li su bile neke borbe ili tako nešto oko policijske stanice i narod
10 je, uplašen znači tom opštom situacijom u gradu, pobjegao u kasarnu "Vasilj
11 Gaćeša", kasarnu Jugoslavenske narodne armije.

12 P: Pomenuli ste inicijativu za... hrvatskih vlasti upravljenu na
13 razoružavanje stanica milicije, u područjima gde su Srbi bili većina. Pored
14 toga, da li je dolazilo do promena u veličini i sastavu hrvatskog Ministarstva
15 unutrašnjih poslova i kakve su to promene bile? Da li znate nešto o tome?

16 O: Koliko mi je poznato, Hrvatska je svoje snage uvećala za nekih 50-ak
17 hiljada, policijske. Znači, primila je 50.000 novih članova, s tim što je veliki
18 broj Srba otpustila. Dotadašnji član... znači, dotadašnji pripadnici MUP-a su
19 morali da... da budu znači... da ne budu krivični gonj... krivično gonjeni ili
20 tako nešto, međutim, koliko mi je poznato, u slučaju ovih novih članova tako
21 nešto nije... takvo pravilo nije bilo. Bilo je dovoljno da čovjek bude Hrvat,
22 što ekstremniji to bolji, i odmah je bio priman u tu takvu policiju.

23 P: Govorili ste o nekim uslovima da čovjek nije krivično gonjen. Da li
24 govorite o uslovima za zasnivanje radnog odnosa u policiji, za prijem u
25 policiju?

26 O: Da.

27 P: Je li o tome govorite?

28 O: Da. Da bi... znači, do tada je bilo pravilo, da bi čovjek bio
29
30

1 zaposlen... mislim da se to čak odnosilo i na... uopšte na organe uprave, znači
2 da bi čovjek bio primljen da radi kao policajac, jedan od uslova je bio da
3 nema... da nema krivični dosje. Ovaj... u slučaju ovih novoprimljenih članova,
4 to pravilo nije bilo poštovano.

5 P: Pored toga povećanja Hrvatske policije, Vi ste pomenuli osnivanje
6 novih policijskih stanica, pomenuli ste više mesta. Kao jedno od takvih mesta,
7 pomenuli ste Lovinac. Kada dolazi do tih promena u Lovincu? Vi ste pominjali
8 izbore 1990. godine.

9 O: Lovinac... Lovinac, Sv. Rok, Ričice i Ličko Cerje su mjesne zajednice
10 unutar opštine Gračac, opštine u kojoj sam ja bio predsjednik Opštinskog odbora
11 SDS-a i u kojoj sam bio izabran i za poslanika u Hrvatski sabor. U tim... oni su
12 na prvoj konstitutivnoj sjednici opštinskog lokalnog parlamenta, oni su
13 napustili rad. Znači, još u maju mjesecu 1990. godine napustili su rad lokalnog
14 parlamenta i više u njemu nisu učestvovali. A odmah nakon toga formirana je
15 policijska stanica i mi nismo imali prolaz kroz dio naše opštine.

16 Htio bih da naglasim da se pored, u produžetku, znači od Lovinca prema
17 Gospiću, nalazi jedan niz srpskih sela koji je takođe u maju... u junu i julu
18 1990. godine proveo referendum o pripajanju opštini Gračac. Taj referendum
19 proveden je potpuno po zakonu. Opština Gračac je pozitivno odgovorila na njihov
20 zahtjev. Opština Gospić se nije sastala. I pošto je prošao vreme... zakonski
21 vremenski rok, te mjesne zajednice su po zakonu bile pripojene opštini Gračac.
22 Mi jednostavno nismo mogli da funkcionišemo kao opština jer nam je dio opštine
23 bio presječen; fizički se nije moglo doći iz jednog u drugi dio opštine.

24 P: Gospodine Ličina, pomenuli ste višestranačke izbore 1990. godine,
25 april-maj 1990. Rekli ste da su oni bili lokalni i za sabor Hrvatske, a kada ste
26 pominjali opštinu Gračac u dva navrata ste upotrebili reči "oni" i "mi". Da ne
27 bi bilo zabune, molim Vas da samo tu budete precizniji. Dakle, kakvi su bili
28 izborni rezultati u opštini Gračac? Koje su tu stranka učestvovale i ko su bili
29 ti "oni", a ko ste bili "vi"?

30

1 O: Na području opštine Gračac, znači govorim sad o lokalnim izborima,
2 opština Gračac je imala 78, čini mi se, posto srpskog stanovništva i otprilike
3 oko 20% hrvatskog. Znači, na lokalnim izborima pobijedila je Srpska demokratska
4 stranka. Mi smo imali apsolutnu većinu. Nekoliko odbornika ima...imali su ta...
5 nešto je bilo nezavisnih odbornika, zatim taj SKH - SDP, i bilo je od, čini mi
6 se, jedno 10-ak odbornika HDZ-a i ostalih stranaka, ostalih hrvatskih stranaka
7 sa područja te četiri mjesne zajednice o kojima sam ranije govorio, znači
8 Lovinca, Sv. Roka, Ričica i Ličkog Cerja. Oni su, ovaj... oni su na prvoj
9 sjednici, iako smo ih mi pozvali, čak i da jedan od njih bude i potpredsjednik
10 Skupštine opštine, oni su napustili rad i otad nisu učestvovali... nisu
11 učestvovali u radu... u radu lokalnog parlamenta. A... To sam mislio da... To je
12 to.

13 P: Da li sam u pravu kada kažem da ste nam sad objasnili da su politički
14 predstavnici stanovništva hrvatske nacionalnosti na teritoriji opštine Gračac,
15 izabrani na svojim listama, dakle, odbili saradnju dalju sa Srbima i napustili
16 Skupštinu opštine Gračac?

17 O: Da. To se desilo još u maju... još u maju, krajem maja 1990. godine.
18 Mislim da je to prva sjednica bila, da l' 29. ili 30. maja.

19 P: Pomenuli ste da je u Lovincu osnovana i nova policijska stanica. Šta
20 mislite pod tim "nova"? Da li je ona do tada postojala ili...

21 O: Dotada na području opštine Gračac postojala je samo... samo, znači,
22 sekretarijat ili kako se to ranije zvalo. Policijska stanica je, znači,
23 postojala samo u Gračacu kao opštinskom mjestu. Tako je bilo pravilo, inače,
24 svuda. Znači, postojala je... samo u opštinskim mjestima je postojala policijska
25 stanica. U Lovincu je nije bilo. Kad je došla ta nova hrvatska vlast na
26 republičkom nivou, oni su formirali policijsku stanicu na području Lovinca.

27 P: Hvala Vam. Vratićemo se sada na ovu opštu temu. Kažete, završili su

28
29
30

1 se izbori, bili ste u Saboru, dolazi septembar, oktobar, novembar mesec 1990.
2 godine. Na moje pitanje kako se situacija razvija, da li se smiruje ili
3 pogoršava, objasnili ste da se pogoršava. Možete li nam reći šta se dešava u
4 decembru mesecu 1990? Koji su politički događaji, po Vašem mišljenju, obeležili
5 taj period vremena i uticali na dalja dešavanja?

6 O: Dakle, od septembra do decembra situacija je sve gora i gora. U
7 decembru mjesecu dešavaju se, po mom mišljenju, dva značajna događaja; Hrvatska
8 donosi Ustav i proglašava se SAO Krajina. Hrvatska je tada donijela, znači, novi
9 Ustav, iako on nije išao na javnu raspravu i iako nije ispoštovano nijedno
10 pravilo, ovo o čemu sam ranije govorio, a to je da postoji komisija za
11 ravnopravnost naroda i narodnosti. Zašto je ona važna? Pošto je broj poslanika u
12 Saboru bio nekih 350, a Srba je sveukupno bilo nekih 40-ak do 50, uvijek su
13 mogli da budu preglasani. Zbog toga je dotada, u svim hrvatsk... u svim
14 parlamentima ranijim, postojala komisija za ravnopravnost naroda i narodnosti,
15 koju su činili i Srbi i Hrvati. Sva pitanja koja su se ticala ravnopravnosti
16 naroda i narodnosti, prava na konstitutivnost, prava na jezik, znači svih
17 nacionalnih prava, morala su proći kroz tu komisiju.

18 Međutim, nova hrvatska vlast tu komisiju nije izabrala i svi zakoni, a i
19 sve promjene Ustava su prošle bez te komisije. A u toj komisiji je trebalo da se
20 odluka donosi konsenzusom. Znači, to je bio način kako je sprečeno... kako su
21 ustvari Srbi izigrani u... u... što se tiče Ustava. Dakle, Srbi da bi
22 predupredili tako nešto, pošto je očito bilo da Hrvatska ne želi više da... da
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ide u bilo kakve dogovore sa nama, a shodno volji srpskog naroda kako na saboru
2 u Srbu tako i na ovome izjašnjavanju, dotadašnja Zajednica opština sjeverne
3 Dalmacije i Like se proglašavaju... iz skupštine opština proglašavaju Srpsku
4 autonomnu oblast Krajina. Srpska autonomna oblast Krajina proglašena je 19.
5 decembra 1990. godine na Sv. Nikolu. A znači, ovaj drugi događaj koji se dešava
6 u decembru je proglašenje Hrvatskog ustava, novog Hrvatskog ustava. On se
7 deša... on... on se deš... U stvari, sjednica Sabora je počela 22. decembra, a
8 samo proglašenje je bilo 25. decembra, na katolički Božić 1990. godine.

9 P: Novim Hrvatskim ustavom od 25. decembra 1990. godine Hrvatska je
10 definisana kao država kog naroda, možete li nam reći?

11 O: Novim Hrvatskim ustavom Hrvatska je definisana kao država hrvatskog
12 naroda.

13 P: U svim dotadašnjim ustavima od Drugog svetskog rata, od 1945. pa do
14 tog decembra 1990., Srbi su, po ustavima Hrvatske i Jugoslavije, imali status
15 naroda u Hrvatskoj. Da li su oni ovim promenama Ustava taj status izgubili?

16 O: Da. Ovo je bilo flagrantno kršenje svih dotadašnjih srpskih prava.
17 Srbima je to pravo bilo zagarantovano još iz odluka ZAVNOH-a - Zemaljskog
18 antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske - iz Drugog svjetskog rata
19 jer su Srbi u Drugom svjetskom ratu, sa područja Hrvatske, dali nemjerljiv
20 doprinos antifašističkoj borbi. Do 1944. godine Srbi su činili 90-95%
21 antifašističkih jedinica. Uostalom, da je to tačno potvrdiće i nedavna izjava na
22 televiziji, kada je hrvatski državni vrh obilježavao godišnjicu Bleiburga - to
23 je godišnjica kada su... kada se desio pogrom fašističkih snaga na području
24 Austrije, to je 1945. - na... znači, na toj komemoraciji koja je bila pod
25 pokroviteljstvom Sabora Hrvatske, pod pokroviteljstvom Vlade Hrvatske i pod
26 pokroviteljstvom predsjednika Stipe Mesića iznijet je podatak da je u... da je
27 tada na tom tzv. Križnom putu bilo 200.000 hrvatskih vojnika i pola miliona

28
29
30

1 stanovnika. Ako uzmete statističke podatke iz tog vremena, doći ćete do podatka
2 da je gro tadašnjeg hrvatskog vojno sposobnog stanovništva tada bio u... u
3 fašističkim snagama.

4 P: Otišli smo malo u istoriju, gospodine Ličina, vratimo se konkretnim
5 zbivanjima. 25. decembra 1990. donet je novi hrvatski ustav, a kakav je bio
6 srpski odgovor - on je prethodio nekoliko dana tome - i šta se desilo 19.
7 decembra 1990? Šta je osnovano?

8 O: 19. decembra, kao što sam ranije rekao, formirana je Srpska autonomna
9 oblast Krajina. Srpska autonomna oblast Krajina je, znači, formirana
10 inicijativom Zajednice opština sjeverne Dalmacije i Like, koja se proširila tada
11 već na područje Korduna i Banije, i znači formirana je Srpska autonomna oblast.

12 P: Da li je...

13 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Mogu li ja postaviti pitanje?

14 U okviru starog ustava federacije, na koji način je definisan
15 konstitutivni narod? I možete li mi takođe reći, na koji način je određena
16 manjina, na koji način se razlikovala manjina, i to i u pogledu definicije i
17 posljedica te definicije? Da li biste mi to mogli reći?

18 Hvala Vam.

19 SVJEDOK: Časni Sude, ja ovdje govorim o ustavima Hrvatske, znači ne o
20 saveznim nego o ustavima Hrvatske. I dotada, u ustavima Hrvatske Srbi i Hrvati
21 su bili... bili, znači, obilježeni kao konstitutivni narod... definisani kao
22 konstitutivni narodi. Na federalnom nivou, mislim da je ustavom bilo definisano
23 da je... da je Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija država srpskog
24 naroda, hrvatskog naroda, slovenačkog naroda, crnogorskog, muslimanskog i
25 ostalih. Znači, navedeni su bili narodi u... u... u federalnom ustavu. Ali ovo o
26 čemu mi govorimo je ustav... ustav Hrvatske, znači, federalne jedinice unutar...
27 unutar Jugoslavije.

28

29

30

1 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Da. Hvala Vam za tu ispravku.

2 Ali ja bih željela da čujem u okviru hrvatskog ustava, koja je
3 definicija konstitutivnog naroda? Dakle, molim Vas odgovorite na sva moja
4 pitanja, ali sada u okviru hrvatskog ustava. Hvala Vam što ste me ispravili.

5 SVJEDOK: U okviru hrvatskog... znači, u okviru hrvatskog ustava stoji da
6 je... taj novi ustav definiše Hrvatsku kao državu hrvatskog naroda. A dotadašnji
7 ustavi su bili ustavi u kojima su bili definisani... znači, da je Hrvatska
8 država hrvatskog naroda i država srpskog naroda u Hrvatskoj. I jedan i drugi
9 narod su ravnopravni. To Vam je isti odnos, npr. kao u Belgiji, gdje su Flamanci
10 i Valonci dva... dva naroda nosioci suvereniteta ili u Švajcarskoj, gdje imate
11 četiri ili ne znam koliko naroda. Srbi su bili konstitutivni narod unutar
12 Hrvatske.

13 Da bi bi... ako bi bili manjina, to je onda već nešto sasvim drugo. Onda
14 nemamo... onda se gube sva prava, gubi se pra... dola... može da dođe do
15 otcjepljenja bez pitanja Srba. U ovom slučaju, ako su Srbi narod, onda... onda
16 se oni pitaju o tome da li se... da li treba da.. da li s... da li će doći do
17 otcjepljenja ili neće doći do otcjepljenja. Narod je važniji od republike, to je
18 suština.

19 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] U redu. Hvala Vam.

20 Hvala, gospodine Milovančević.

21 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala Vama, časni Sude.

22 P: Gospodine Ličina, tim... tom političkom odlukom o osnivanju SAO
23 Krajine, dakle Srpske autonomne oblasti Krajina, ta je Krajina bila definisana
24 kao deo Hrvatske. Da li znate koji su zakoni primenjivani na teritoriji SAO
25 Krajine? Sećate li se te odredbe?

26

27

28

29

30

1 O: Mislim da su se primjenjivali svi... svi dotadašnji pozitivni zakoni
2 prema Srbima. Znači, nisu se priznavali ovi zakoni koji su se odnosili na ove...
3 ove novonastale promjene, ali svi ostali pozitivni zakoni Hrvatske su se
4 normalno primjenjivali i dalje.

5 P: To je vreme koje Vi opisujete kao vreme velikih političkih tenzija.
6 Ulazi se u 1991. godinu. Da li ste po nečemu zapamtili tu 1991. godinu, po
7 karakterističnom nekom detalju koji je vezan za situaciju u Hrvatskoj i
8 Jugoslaviji?

9 O: Pa, 1991. godina je početak rata. Mada je... ove političke tenzije su
10 već bile u 1990., ali 1991. godina je početak rata. To je ona godina kada dolazi
11 najprije do otcjepljenja Slovenije, kada federalna država šalje svoje snage u
12 Sloveniju na... na granicu, kada se dešava onaj masakr naših vojnika...

13 P: Hvala Vam. Oprostite što Vas prekidam. Da li Vam... da li možete
14 vezati ime gospodina Špegelja, koji je bio ministar u Vladi Hrvatske, za januar
15 1991. godine?

16 O: Da. Gospodina Špegelja sam ovo ranije spominjao kao...

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvinjavam se. Prije nego što pređete
18 na gospodina Špegelja, želio bih da shvatim šta mislite pod tim kad kažete "naši
19 vojnici". Kažete. "To je godina kada se prvo odcijepila Slovenija i onda je
20 federalna Vlada poslala svoje snage u Sloveniju na granicu tamo i kada su naši
21 vojnici poginuli u velikom broju." Ko su ti "naši vojnici"? Ko su ti "naši"?

22 SVJEDOK: Časni Sude, ja to kažem kolokvijalno "naši". Dotadašnji jedini
23 regularni vojnici su vojnici Jugoslavenske narodne armije. Dakle, trebali bi da
24 budu naši - svih nas u dotadašnjoj saveznoj državi. To bi trebalo da budu i

25

26

27

28

29

30

1 vojnici Slovenije, nažalost, ali ih oni tako nisu doživljavali.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa šta mislite pod "naši"?

3 SVJEDOK: Upravo ovo što sam rekao. Dakle, ne postoji nijedna druga
4 regularna vojska nego Jugoslavenska narodna armija.

5 Ja sam državljanin tada Socijalističke Federativne Republike
6 Jugoslavije. Vojska te države je Jugoslavenska narodna armija i, dakle, to su
7 onda moji ili naši vojnici.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Jugoslovenska narodna
9 armija, mislite na JNA?

10 SVJEDOK: Da.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam lijepo.

12 Gospodine Milovančević, izvolite.

13 G. MILOVANČEVIĆ:

14 P: Pomenuli ste gospodina Špegelja koji je bio ministar u odbrani
15 Republike Hrvatske. Da li Vam njegovo ime nešto posebno znači u kontekstu ovih
16 događanja s kraja 1990. i u toku 1991. godine?

17 O: Da. Spomenuo sam ga u vezi ovih... ovoga političkoga *saltoa mortale*
18 Stranke demokratskih promjena. Inače, gospodin Špegelj je... dakle, u januaru se
19 pojavljuje kao akter jednog dokumentarnog filma koji je prikazala... mislim da
20 je služba vojske ju... ustvari, Jugoslavenske narodne armije to prikazala, koji
21 je govorio o naoružavanju. Akteri su, pored njega, bili, čini mi se, Đuro Dečak
22 i ministar unutrašnjih poslova Hrvatske Josip Boljkovac.

23 Inače, nedavno smo imali prilike da čujemo 30... 30. ili 31. maja, kada

24

25

26

27

28

29

30

1 je Hrvatska slavila ovaj njihov Dan državnosti ili kako ga već zovu, ove godine
2 bila je emisija na Hrvatskoj televiziji, imao sam prilike da slušam, gdje su oni
3 izjavili da su se oni još u 9. mjesecu 1990. godine naoružavali.

4 P: Kažete oni su se naoružavali u 9. mesecu 1990. Ko to i koga?

5 O: Hrvatska je stvarala paravojne formacije, najprije pod... najprije
6 preko ovoga neregularnog povećanja Ministarstva unutrašnjih poslova, a zatim i
7 preko formiranja Zbora na... tzv. Zbora narodne garde.

8 P: Da li je to naoružavanje i stvaranje novih jedinica mimo JNA dovelo
9 do sukoba? Da li u prvoj polovini 1991. godine možete... znate za neki sukob,
10 oružani sukob na teritoriji tadašnje Hrvatske?

11 O: Dolazi... Znači, situacija je i dalje sve gora i gora. Dolazi do
12 sukoba. Znam za sukobe u Pakracu i znam za sukobe, znači, u proljeće u... na
13 Plitvicama. Mislim da je to bio kraj... da li 31., mislim da je 31. mart 1991.
14 godine.

15 P: Ko se...

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mogu li ponovo da Vas prekinem?
17 Izvinjavam se što Vam to radim, gospodine Milovančević.

18 Nešto ranije, gospodin Ličina je rekao: "Nedavno čuli smo da je 30. ili
19 31. maja Hrvatska slavila svoj Dan državnosti i bio je program na televiziji...
20 na Hrvatskoj televiziji, i ja sam to gledao." 30. ili 31. maja koje godine?
21 Rekli ste "nedavno". Nisam siguran da li ste mislili na maj 2006. ili na neku
22 godinu.

23 SVJEDOK: Mislim na maj 2006. godine, a znači to je bila emisija povodom
24 te njihove godišnjice.

25 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

26 Hvala, gospodine Milovančević.

27

28

29

30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časnii Sude. Ja sam propustio da postavim pitanje
2 o kojoj se godini radi.

3 P: Samo nam još recite u vezi s ovim pitanjem ko je učestvovao u toj
4 emisiji. Ko je to govorio da su se naoružavali?

5 O: Koliko se sjećam, bio je tu... znam da je bio ministar, ovaj...
6 ministar Špegelj, ministar Boljkovac, uglavnom ljudi iz tadašnjeg... ili
7 ministri i ovi... ministri unutrašnjih poslova i ministri obrane i, mislim, dio
8 njihovih vojnih... vojnih struktura.

9 P: Hoćete li da nam kažete da su oni sada, u maju 2006. godine, na
10 televizijskoj emisiji, saopštili da su se još u septembru ili... i krajem 1990.
11 godine naoružavali u Hrvatskoj? O tome ste govorili?

12 O: Da. Da, upravo o tome sam govorio. To znači mora da postoji u arhivi
13 Hrvatske televizije, to od maja ov... znači kraj maja ove godine.

14 P: Hvala Vam. Pominjali ste sukob na Plitvičkim jezerima. To je
15 relativno blizu Vašeg mesta. Ko se tu sukobio? Kako je došlo do sukoba?

16 O: Plitvička jezera su mjesto u opštini Korenica. Opština Korenica
17 graniči sa opštinom Gračac. Na Plitvicama je došlo do upada hrvatskih
18 policijskih snaga preobučениh u talijanske turiste. Inače, Plitvička jezera su
19 veliki nacionalni park, nekad najljepši nacionalni park u bivšoj Jugoslaviji.
20 Došlo je do upada, znači, ovih policijskih snaga i došlo je do sukoba. U ovim
21 borbama poginuo je Rajko Vukadinović, sa srpske strane, i čini mi se da se zove
22 Josip Jović, sa hrvatske.

23 P: Da li ste čuli da li je tada intervenisala JNA?

24 O: JNA je intervenisala; razdvojila je dvije strane i napravila je
25 tampon zonu.

26

27

28

29

30

1 P: To je kraj marta 1991. godine. U maju... maj su obeležili neki
2 događaji. Da li nam možete reći šta se dešavalo, npr. u Borovu Selu, u Trogiru,
3 u Zadru? Da li nešto znate o događajima u tim mestima? Ako ne, samo nam
4 odgovorite kratko da ne znate.

5 O: Znam dakle ono što znaju i svi uopšte, da je... u Borovu Selu da su
6 bile borbe. Otprili... mislim da su bili napadi neki na kasarne, znači počeli su
7 napadi na kasarne. A maj je značajan i po dva politička događaja.

8 P: Na koje događaje mislite, gospodine Ličina?

9 O: Hrvatsk... Po dva referenduma, jer je Hrvatska raspisala referendum -
10 mislim da se radi, da li o 16. maju - o otcjepljenju od Jugoslavije. A 12. maja
11 je Vlada SAO Krajine raspisala referendum o otcjepljenju od Hrvatske i ostanku u
12 Jugoslaviji ustvari. Najprije je to bilo definisano... pripajanju Srbiji i
13 ostanku u Jugoslaviji - tako je... tako je bilo... bila formulacija
14 referenduma... referendumsko pitanje.

15 P: Da li nam možete reći kakvi su bili rezultati ta dva referenduma?

16 O: Na području Krajine, ponovo je rezultat bio preko 99%. Mislim da je
17 uvjerljivo prošao taj referendum. A na području Hrvatske Srbi nisu glasali, tako
18 da mislim od ondašnjih državljana Hrvatske, one Republike Hrvatske, mislim da
19 je... koliko je moglo biti, nekih 70-ak, 80%, je 1'. Isto tako, listom su
20 hrvatski državljani hrvatske nacionalnosti glasali za otcjepljenje od
21 Jugoslavije.

22 P: Da li je to pitanje ostanka u Jugoslaviji ili otcepljenja od
23 Jugoslavije, bilo osnovno političko pitanje koje se javlja još od početka 1990.
24 godine pa do tog maja, do kraja maja 1990. godine? Može li se to tako reći?

25 O: Da. To je pitanje svih pitanja. To je ključ krize i ključ sukoba...
26 ključ u stvari i razlog rata, jer da toga nije bilo, rata ne bi bilo. Uostalom,

27

28

29

30

1 o tome govori izjava Franje Tuđmana, mislim, negdje po završetku rata, da li je
2 to bilo 1995. ili 1996., ne znam tačno, kada je rekao da rata ne bi bilo da ga
3 Hrvatska nije... nije željela.

4 O: Objasnili ste da se stanovništvo u Hrvatskoj podělilo, dakle, na onaj
5 deo koji je pripadao srpskom stanovništvu u tadašnjoj Republici Hrvatskoj, koji
6 je bio za ostanak u Jugoslaviji, i za... onaj deo koji je pripadao stanovništvu
7 hrvatske nacionalnosti, koji je bio za samostalnost Hrvatske. Da li Vam je
8 poznato da li je po tadašnjem jugoslovenskom ustavu bilo moguće doneti odluku o
9 ostanku u Jugoslaviji ili otcepljenju od Jugoslavije bez učešća ostalih
10 republika?

11 O: Po tada važećem Saveznom ustavu to nije bilo moguće. Saglasnost na
12 ovo, trebale su... znači, na odluku, po kojoj se neka... neka republika
13 otcjepljuje, trebala se da daju i ostale republike. Tako je stajalo... koliko mi
14 je poznato, tako je bilo u Ustavu Savezne Republike... Socijalističke
15 Federativne Republike Jugoslavije.

16 P: Da li su takvu saglasnost Slovenija i Hrvatska tražile i dobile?

17 O: Slovenija i Hrvatska takvu saglasnost nisu nikad dobile. Tako da je
18 odcjepljenje Slovenije i Hrvatske bilo nasilni čin - jednostrani akt.

19 P: Vi ste pominjali... pitao Vas je časni sudija Moloto, kada ste
20 pominjali događanja u 1991. godini, pominjali ste "naše" vojnike. Sećate se tog
21 objašnjenja.

22 O: Da.

23 P: Dakle, Hrvatska i Slovenija proglašavaju otcepljenje krajem juna
24 1991. godine; je li tako?

25 O: Da.

26 P: Da li Vam je poznato šta se dešavalo u Sloveniji odmah nakon tog
27 proglašenja otcepljenja?

28 O: Koliko mi je poznato, u Sloveniji dolazi do odluke, čini mi se,
29
30

1 Savezne vlade, da se zauzmu... da u stvari savezna država preuzme granične...
2 graničnu službu i granicu i ovaj... poslate su jedinice tamo. Međutim, tamo je
3 došlo do napada na... na snage Jugoslavenske narodne armije, ono što ja
4 kolokvijalno zovem "naše" vojnike i uglavnom do... do ubistava. Pošto oni nisu
5 imali naredbu da pucaju, to je bio, eto, otvoren lov na te ljude, te se nakon
6 nekog vremena te snage, po odluci Predsjedništva SFRJ, kako je rečeno,
7 privremeno povlače.

8 P: Kada kažete te snage iz Slovenije se privremeno povlače, na koje
9 snage mislite?

10 O: Mislim na snage Jugoslavenske narodne armije.

11 P: Da li je to bilo u 7. mesecu, u julu mesecu 1991. godine? Sećate li
12 se toga?

13 O: Otprilike. Ne mogu sad tačno da se sjetim, ali otprilike znam da je
14 to... da se radi o ljetu 1991. Otprilike to je to.

15 P: Šta se dešava nakon toga sa situacijom u Hrvatskoj? Dakle, to je...
16 već dolazimo do avgusta 1991. godine. Kakva je situacija u Hrvatskoj u pogledu
17 položaja srpskog stanovništva, srpskog naroda u Hrvatskoj u pogledu pozicije
18 savezne vojske, dakle Jugoslovenske narodne armije, skraćeno JNA?

19 O: Stanje, položaj srpskog naroda u to vreme sve je gori i gori. Dolazi
20 do otvorenoga lova na Srbe, pogotovo u ovim urbanim područjima, tako da veliki
21 broj ljudi iz tog... znači, iz područja gdje Srbi nisu bili većina je izbjegao.
22 O tome mislim da govori i izvještaj Boutrosa Ghalia o... o 251.000 izbjeglica
23 Srba sa područja koja nisu obuhvata ondašnju Krajinu. Istovremeno, dolazi do
24 opštih napada na kasarne Jugoslavenske narodne armije, pogotovu u... ustvari ne
25 opštih, nego napada u mjestima tamo gdje su... gdje je bila izrazita hrvatska
26 većina. Dola... Sjećam se vrlo je bio slikovit jedan događaj u Splitu, kada je
27 kada su hrvatski ekstremisti davili jednog vojnika, mislim da se radilo o jednom
28 Makedoncu. Ako se ne varam, mislim da se prezivao Gešovski - nisam siguran.

29
30

1 P: Da li Vam je nešto poznato o tim blokadama, neki detalji u pogledu
2 struje, vode, telefona? Zna li nešto o tome i kada je došlo do oružanih
3 sukoba?

4 O: Pa, do oružanih sukoba, znači, dolazi... eto, u ljeto... u ljeto
5 1991. godine. Svim kasarnama...

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Prigovor.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvinite.

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Prigovor, to je bilo sugestivno pitanje.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević, ovaj svjedok
10 nam nije rekao ništa o prekidu napajanja električnom energijom i čuli ste
11 prigovor - da postavljate sugestivna pitanja.

12 G. MILOVANČEVIĆ: Povlačim taj deo pitanja u pogledu prekida struje, vode
13 i telefona.

14 P: Pitaću svedoka da li mu je poznato nešto o oružanim sukobima koji
15 dolazi na teritorij tadašnje jugoslovenske republike Hrvatske.

16 O: Da. Da, poznato mi je. Ranije sam već rekao, znači, dolazi do
17 blokada, a ovo o čemu se sad govorilo je upravo to... to što sam i mislio pod
18 blokadom. Znači, blokade su bile da su kasarne bile zatvorene, da im... da im je
19 bilo zatvoreno snabdevanje i sve ostalo. Znači, ništa... ništa specijalno...
20 ništa nešto što ja inače nisam znao.

21 P: Da li dolazi do oružanih dejstava?

22 O: Da. Dolazi do napada na kasarne i uglavnom... Eto, sjećam se slučaja,
23 mislim da je bilo kod Bjelovara, kada je... poginuo je... poginuo major Tepić.
24 Imamo puno takvih slučajeva. Ali... eto, o tome svjedočim tako što sam čuo iz
25 medija, iz novina.

26 P: Hvala Vam. Nećemo se više baviti tom temom, pošto je to saznanje koje
27 imate na posredan način iz sredstava informisanja.

28 Kakva je situacija na teritoriji Vaše opštine Gračac tih jesenjih i
29 zimskih dana 1991. godine? Šta Vi radite?

30

1 O: U to vreme formira se... formira se 9. kninski korpus. I 9. kninski
2 korpus mobilizira u to vreme sve, znači, vojno sposobne i u to vreme mi svi
3 uglavnom se odazivamo na poziv Jugoslavenske narodne armije i odlazimo u vojsku.
4 Stiže i naredba o deblokadi kasarnâ /sic/, znači, u onim mjestima gdje se te...
5 što su... koja su bila u rejonu odgovornosti toga Kninskog korpusa. Pošto je
6 tada u sklopu Kninskog korpusa za područ... bila i ta naša Gračačka brigada,
7 mislim... Ne sjećam se, al' čini mi se da je isto bila 9. brigada, nisam
8 siguran.

9 P: U vezi s ovim Vašim poslednjim odgovorom, pitaću Vas sledeće: Vi ste
10 dajući lične podatke objasnili da ste odslužili redovan vojni rok u
11 Jugoslovenskoj narodnoj armiji; čini mi se, završili ste ga 1984. Je li tako
12 gospodine Ličina?

13 O: Da.

14 P: U kom rodu ste služili?

15 O: Služio sam u rodu veze, u Bijeljini.

16 P: Da li je svaki vojno sposoban muškarac u dotadašnjoj Jugoslaviji i tadašnjoj
17 Jugoslaviji 1991. godine imao svoj vojni raspored u saveznim oružanim snagama?

18 O: Da. Po završetku vojnog roka svi smo mi kasnije bili raspoređivani u
19 snage Teritorijalne obrane. Znači, imali smo određene vojne vježbe i u slučaju
20 rata smo imali neki određeni raspored.

21 P: Gospodine Ličina, kada kažete, "svi smo bili raspoređivani", na koga
22 to "mi" mislite? Da li mislite na sve muške... muškarce u Jugoslaviji bez obzira
23 na nacionalnu pripadnost...

24 O: Mislim... Da.

25 P: ... ili na određene... na određenu nacionalnost?

26 O: Mislim na... na sve vojne obveznike u Socijalističkoj Federativnoj
27 Republici Jugoslaviji. Znači, takav je... takva je bila... takvo je bilo pravilo.

28 P: Da li je obaveza odazivanja na poziv, na vojni poziv, na mobilizaciju
29 bila predviđena kao zakonska obaveza i bilo predviđeno kažnjavanje u slučaju
30 neodazivanja?

1 O: Da. Da, bilo je obavezno odazivanje na vojni poziv, i normalno, imala
2 je i svoje kaznene sankcije, u slučaju da se neko ne odazove na taj vojni poziv.

3 P: Vi ste tada 1991. godine, u jesen i zimu 1991. godine živeli, kažete,
4 u Gračacu i dobili ste vojni poziv i javili ste se u koju jedinicu?

5 O: Javio sam se u... u... znači, tu našu... tu jedinicu. Znači, na
6 području opštine Gračac bila je ta Gračačka brigada, i po tom rasporedu, ja sam
7 bio raspoređen u tu jedinicu.

8 P: Da li ste Vi bili mobilisani u redovnu jedinicu JNA ili u jedinicu
9 Teritorijalne odbrane koja je bila u sastavu Oružanih snaga?

10 O: Bio sam mobilisan u jedinicu Teritorijalne obrane u sastavu tih
11 snaga. Nije bilo drugih jedinica. Sve jedinice koje su bile tu, bile su jedinice
12 Teritorijalne obrane faktički. Nešto vrlo malo vojnika koji su služili vojni
13 rok, ali to su radili... Znači, kada govorimo o Gračačkoj brigadi. Ne govorim o
14 nikakvoj brigadi koja je došla sa nekog drugog terena, nego govorim isključivo o
15 stanovnicima opštine Gračac, vojnim obveznicima koji su bili mobilisani u tu
16 jedinicu.

17 P: Do kada ste Vi bili u toj jedinici Teritorijalne odbrane kao vojnik,
18 vojni obaveznik?

19 O: U toj formaciji bio sam praktično do... do dolaska UNPROFOR-a, znači
20 do prihvatanja Vanceovog plana i onoga razmještaja snaga Ujedinjenih nacija.

21 P: Da li ste kao pripadnik Oružanih snaga Jugoslavije učestvovali u
22 nekim vojnim operacijama i ako jeste, gde?

23 O: Da. Da, učestvovao sam u operaciji deblokade kasarne u Svetom Roku.
24 To je, znači, na području naše opštine naša brigada... Gračačka brigada je
25 dobila

26

27

28

29

30

1 zadatak da deblokira kasarnu Sveti Rok. Sveti Rok je, znači, na području opštine
2 Gračac, a ta kasarna je imala malu vojnu posadu i bilo je... to je ustvari bilo
3 jedno veliko... veliko vojno skladište.

4 P: Hvala Vam.

5 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, radi lakše orijentacije, u atlasu koji
6 koristimo radi se o strani 25, o kvadrantu D2. Na sredini se, odnosno malo desno
7 nalazi se Gračac, a levo od njega vodi put ka mestima koja imaju oznaku Sveti
8 Rok, i preko puta je Lovinac.

9 P: Gospodine svedoče, došlo je, kažete, do pokušaja, odnosno do
10 operacije deblokade kasarne. Da li je... da li to znači da je u Svetom Roku
11 postojao neki vojni objekat JNA?

12 O: U Svetom Roku, kao što sam ranije rekao, postojala je manja vojna
13 posada i postojalo je veliko skladište JNA. Radilo se o skladištu minsko-
14 eksplozivnih sredstava za zagrebačku armijsku oblast i skladištu minsko-
15 eksplozivnih sredstava za Teritorijalnu odbranu Hrvatske.

16 P: Rekli ste da ste kao pripadnik Teritorijalne odbrane bili mobilisani
17 i da je sprovedena oružana akcija deblokade. Ko je vršio blokadu te kasarne,
18 čije snage i odakle?

19 O: Blokadu ove kasarne vršile su one snage o kojima sam govorio ranije u
20 ovom svjedočenju. Radi se o snagama MUP-a ili Zbora narodne garde koji su
21 formirani u Lovincu, o onim nelegalnim, znači, novoformiranim snagama na
22 području Lovinca i Svetog Roka, koje su napadale na kasarnu.

23 P: Sećate li se perioda vremena kada je bila... kada se dogodila ta
24
25
26
27
28
29
30

1 deblokada, odnosno akcija na deblokadi kasarne Sveti Rok?

2 O: Radi se o drugoj polovni septembra mjeseca 1991. godine.

3 P: Možete li nam reći koja to jedinica je tačno učestvovala ili naziv
4 bar jedinice u čijem ste sastavu bili i da li je došlo do sukoba i sa kim ste se
5 sukobili i kako se sve završilo?

6 O: Da, došlo je do sukoba. Ranije na tom području došlo je do...
7 najprije do ranjavanja jednog policajca iz stanice u Gračacu. Mislim da se
8 čovjek preziva Miljuš. Nakon toga je došlo do pogibije... nestanka dvojice naših
9 građana iz Gračaca, Rajko Dragosavac i Branko Veselinović. Poslije toga je
10 poginuo još... dva dana nakon toga gine još jedan naš građanin Srećko Kulundžić
11 i dolazi, znači, do našeg pokušaja da se deblokira kasarna i da se te snage koje
12 su... koje se tu nalaze, da se... da kažem, da se njihova vojna sila uništi.
13 Dolazi do borbi u kojima su poginula dva naša borca. Prvi dan, znači, dolazi do
14 borbi. Tu su poginula dva naša borca, Đuro Sedlan i Nikola Ivanić, i...

15 P: Hvala Vam, gospodine Ličina. Prekinuću Vas na trenutak.

16 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, u transkriptu stoji da se ovo dešavalo
17 septembra 1995. Očigledno je omaška. Trebalo bi da bude septembra 1991. Ako to
18 može samo da se konstatuje.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću.

20 G. MILOVANČEVIĆ:

21 P: Rekli ste, gospodine Ličina, da su se u Lovincu i okolnim mestima
22 nalazile snage hrvatske vlade, dakle, hrvatskog Ministarstva unutrašnjih poslova
23
24
25
26
27
28
29
30

1 i Zbora narodne garde. Pomenuli ste 4-5 imena ubijenih osoba. Te su osobe bile,
2 koje nacionalnosti?

3 O: Ove osobe o kojima govorim, znači ovaj jedan koji je ranjen i ova
4 petorica, faktički, koja su poginula su osobe srpske nacionalnosti.

5 P: Objasnili ste takođe da je... jednog dana da su počele borbe. Da li
6 nam možete opisati sa kim ste se sukobili? Da li ste vi... Šta ste napadali? Da
7 li se neko branio? Da li je bilo otpora? Opišite nam malo tu situaciju. Ne bih
8 želeo da postavim bilo kakvo sugestivno pitanje.

9 O: Pa ovako. Znači, naše snage su tada napadale... to je od mjesta
10 Štikada. Štikada je tu srpsko mjesto, sljedeće mjesto su Ričice. To je jedan
11 koridor između dvije planine, između Velebita i Resnika, otprilike oko 3-4 km. I
12 tom širinom su naše snage nadirale.

13 Otprilike, ova hrvatska mjesta su razmještena u obliku slova "T", s tim
14 što je... ove Ričice su, da kažem, u podnožju, pa onda dođe Cerje, i... na jednu
15 i na drugu stranu su Sveti Rok i... i Lovinac. I dakle, u tom Svetom Roku, tu se
16 nalazi upravo ta kasarna. Naše snage su napredovale iz pravca Gračaca, s tim
17 što, kažem, prvi dan se desilo... u tom našem napadu ginu ova dvojica naših
18 ljudi, a hrvatske snage se kasnije u toku noći tog dana izvlače preko Velebita,
19 izvlače se u pravcu Gospića i faktički napuštaju i to područje ostaje prazno.
20 Sa ovim hrvatskim snagama je, koliko mi je poznato, otišla i većina... većina
21 stanovništva.

22 P: Da li je na taj način izvršena deblokada kasarne u Svetom Roku?

23 O: Da. Na taj način je izvršena deblokada kasarne. Da.

24 P: Možete li nam opisati o kakvim sredstvima se radilo kada su u pitanju
25
26
27
28
29
30

1 ti magacinski prostori? Vi ste pominjali neke detalje.

2 O: Ovako. Dakle, ranije sam rekao, kasarna u Svetom Roku je bila vojno
3 skladište. To je bilo... to je, znači, bilo skladište zagreba... minsko-
4 eksplozivnih sredstava zagrebačke armijske oblasti i minsko-eksplozivnih
5 sredstava za Teritorijalnu obranu. Tako da je to bilo vrlo značajno, faktički,
6 najznačajnije skladište u tom području, nekih stotinjak kilometara i dalje.
7 Kolika je veličina ovog skladišta, govori o tome da je nakon deblokade kasarne i
8 nakon našeg ulaska tamo, naša brigada, ustvari, ta Gračačka naša brigada koja je
9 tu bila jedno 7-8 do 10 dana, istovarala... pre... istovarala iz kasarne,
10 tovarila u kamione, znači, ta sredstva koja su bila unutra i to je odvoženo
11 dalje, nešto za Bosnu, nešto za Srbiju. Znači, radilo se o ogromnom skladištu.
12 Kao... kao ilustracija toga može Vam, eto, biti to, npr. kada uđe četa ljudi,
13 nas recimo jedno 50, i radi cijeli dan u tom hangaru, ne vidi cijeli dan, što su
14 ti istovarali, ne vidi se, ovaj... ne vidi se rezultat toga rada. Toliko je to
15 bilo veliko.

16 P: Da li se radilo o sam jednom takvom hangaru ili više njih?

17 O: Radilo se o više takvih hangara.

18 P: Kada kažete ta su minsko-eksplozivna sredstva namenjena armiji
19 izvlačena za Bosnu i Srbiju, da li je to transportovano republikama Srbiji i
20 Bosni ili je to Jugoslovenska narodna armija organizovala za sebe?

21 O: Ne. Jugoslavenska narodna armija je ovo, normalno, transportovala
22 dalje u svoja... svoja skladišta već prema njenom rasporedu.

23 P: Mi smo u vezi s ovim događanjima u Lovincu čuli neka drugačija
24 objašnjenja - da je cilj napada na Lovinac bio, navodno, progon svog hrvatskog
25 stanovništva kako bi se stvorio etnički prostor za Srbe. Da li se to uklapa u
26 ove podatke koje Vi nama saopštavate, gospodine Ličina?

27 O: Ne. To nije tačno. Hrvatsko stanovništvo se, istina, povuklo sa...
28 većina stanovništva se povukla sa ovim snagama, ali koliko mi je poznato, oni tu
29 nisu imali nikakvih gubitaka.

30 Dio starijeg stanovništva je čak bio ostao i bio u Lovincu, vrlo dobro

1 se i sjećam nekih ljudi. I nakon nekog vremena, u kontaktu preko Crvenog krsta i
2 njihovih porodica, mi smo te ljude odvezli, znači, do... da budu zajedno sa
3 svojim porodicama.

4 Bila je jedna onako pomalo i komična situacija da je jedan od ljudi koji
5 je tu bio i ostao cijelo vrijeme, znači među nama, čovjek koji se zvao Ante
6 Pavelić. Inače, Ante Pavelić je bio poglavnik Nezavisne države Hrvatske u Drugom
7 svjetskom ratu, zloglasni.

8 P: Pored ovog slučaja sa Lovincem, gde je napravljena hrvatska posada
9 kraj skladišta ili kasarne JNA, da li znate za još neke slučajeve sa takvim
10 ponašanjem... sa takvim pravljenjem novih hrvatskih postaja?

11 O: Kao što sam ranije rekao, to se dešavalo u svim opštinama gdje su
12 Srbi bili većina, ali gdje je postojala određena... gdje su postojala određena
13 mjesta gdje su.. gdje je postojala srpska... hajde da kažemo, hrvatska manjina
14 unutar te opštine. Ne bih htio da... da to zvuči pežorativno, nego čisto govorim
15 brojčano. Znači, takva situacija je bila... na području opštine Gračac bila je u
16 Lovincu, na području opštine Knin bila je u Kijevu, na području opštine Obrovac
17 bila je u Kruševu, čini mi se u Škabrnji za opštinu Benkovac, na području
18 opštine Glina mislim da je bio Viduševac. U suštini, svugdje ste mogli naći
19 takve slučajeve. I te posade su uglavnom bile generatori krize na našim
20 područjima.

21 P: Da li Vam je pred ove blokirane kasarne, odnosno, napada na kasarnu
22 JNA u Svetom Roku, bilo poznato nešto o napadima na kasarne JNA u Dalmaciji duž
23 jadranske obale?

24 O: Da. Kao što sam ranije rekao, sjećam se iz, ovaj... onoga što smo
25 vidjeli na televiziji, znači, taj slučaj u Splitu. A duž jadranske obale, isto
26 tako je bilo napada. Mislim da se tako nešto desilo u Zadru i da su naše snage
27 isto... da su snage Kninskog korpusa krenule u pravcu deblokade Zadra. Mislim da

28
29
30

1 je komandant brigade bio... ne mogu da se sjetim imena, Lis... Slavko Lisica,
2 sjetio sam se.

3 P: Vi ste, gospodine Ličina, bili jedan od osnivača i članova
4 rukovodstva Srpske demokratske stranke u Krajini. Govorili ste o ciljevima te
5 stranke, o političkim težnjama i namerama. Da li nam možete reći da li je u ovom
6 periodu o kome govorimo, dakle avgust-decembar 1991. godine, na sastancima
7 stranke ili u bilo kom drugom organu tela u čijem ste radu učestvovali,
8 razgovarano o tome da se hrvatsko stanovništvo progna, da mu se stvore nemogući
9 uslovi za život, da se hapsi, maltretira, ubija? Da li je to bio cilj politike
10 rukovodstva Srpske demokratske stranke?

11 O: Tako nešto nikada nije bio cilj Srpske demokratske stranke ni
12 njezinog rukovodstva. Uostalom, kao što sam ranije rekao, Srpska demokratska
13 stranka imala je članova i druge nacionalnosti; bilo je Hrvata koji su čak bili
14 članovi Srpske demokratske stranke. Uostalom, kao potvrda toga što govorim može
15 da bude i to da je bilo vojnika koji su bili u vojsci Republike Srpske Krajine,
16 koji su poginuli. Konkretno u akciji na Medačkom džepu poginuo je Jure Ivezić
17 časni Hrvat iz Gračaca, koji je bio i koji je ostao sve vreme rata sa nama i bio
18 u našoj vojsci, potpuno normalno.

19 Isto tako, nedavno je... znači, ove godine izvršena je ekshumacija i
20 bila je vijest o ekshumaciji žrtava iz "Oluje". Jedan od navedenih... jedna od
21 navedenih žrtava je i dr. Dražen Koritnik; on je bio doktor u Donjem Lapcu.
22 Čovjek je Hrvat po nacionalnosti, ali potpuno normalno sve vreme rata je živio
23 sa nama.

24 P: Hvala Vam.

25 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, mislim da bi sada bio trenutak za završetak
26 današnje sednice.

27 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću.

28 Molim sada da pređemo na privatnu sjednicu.

29

30

1 [Poluzatvorena sjednica]

2 (redigirano)

3 (redigirano)

4 (redigirano)

5 (redigirano)

6 (redigirano)

7 (redigirano)

8 (redigirano)

9 (redigirano)

10 (redigirano)

11 (redigirano)

12 (redigirano)

13 (redigirano)

14 (redigirano)

15 (redigirano)

16 (redigirano)

17 (redigirano)

18 (redigirano)

19 [Otvorena sjednica]

20 TAJNIK: [simultani prijevod] Na otvorenoj smo sjednici, časni Sude.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

22 I sada završavamo sa sjednicom. Nastavljamo sa radom sutra. Mislim da će

23 to biti u 9.00 sati ujutru. Dakle, nastavljamo sa radom ujutru u ovoj sudnici.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim ustanite.
2 ... Sjednica završena u 19.04h.
3 Nastavak zakazan za utorak,
4 15.08.2006., u 09.00h.
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

ponedjeljak, 14.08.2006.

Predmet br. IT-95-11-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena sa transkriptom na engleskom jeziku.